การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

PARTICIPATION OF THE ELDERLY IN SOCIAL WELFARE PROVISION ACCORDING TO THE PRINCIPLE OF SANGKHAHAVATTHU 4 OF SILA MUNICIPALITY MUEANG KHON KAEN DISTRICT KHON KAEN PROVINCE

PHRA RAPEEPONG NIPPAYO (SANGPOKO)

A THEMATIC PEPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

หัวข้อสารนิพนธ์	:	การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา	:	พระระพีพงษ์ นิพฺภโย
ชื่อปริญญา	:	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	:	การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
ปีพุทธศักราช	:	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	พระครูประยุตสารธรรม, ดร.

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....

(พระครูประยุตสารธรรม, ดร.)

กรรมการ .....

(พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ดร.)

กรรมการ .....

(ดร. ณฐอร เจือจันทร์)

ลิขสิทธิ์ของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Topic	:	Participation of the Elderly in Social Welfare Provision According to the Principle Sangkahawatthu 4 of Sila Municipality Muang Khon Kaen District Khon Kaen Province
Student's Name	:	Phra Rapeepong Nipphayo
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Buddhistic Local Government
Anno Domini	:	2023
Advisor	:	Phrakruprayutsaradham, Dr.

Accepted by the Social Science Faculty, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Political Science in Buddhistic Local Government Program.

Dean of Social Science Faculty .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri)

Dissertation Committee:
Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Piyaluk Potiwan)

Member (Advisor) .....
(Phrakruprayutsaradham, Dr.)

Member .....
(Phramaha Wiruth Wirojano, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Phrakrusangkharak Thawee Abhayo, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Dr. Nathaorn Chuachan)

Copyright of the Social Science Faculty, Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	**: การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น**
ชื่อนักศึกษา	**: พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค)**
ชื่อปริญญา	**: รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	**: การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	**: 2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	**: พระครูประยุตสารธรรม, ดร.**

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ 3) เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 376 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และ LSD.

ผลการวิจัยพบว่า:

1) ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยรวม และทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะพบว่า ผู้สูงอายุเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) ผู้สูงอายุต้องการมีที่ทำกิจกรรมและการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นเพราะผู้สูงอายุหลังจากหมดฤดูกาลทำเกษตรกรรม จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนมากมีความต้องการเครื่องออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน 2) ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน เพื่อเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมการเรียนรู้ในวิชาชีพให้กับผู้สูงอายุ เป็นเพราะจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ผู้สูงอายุบางส่วนพักอาศัยอยู่ในบ้านของตนไม่ได้มีกิจกรรมอะไรทำ จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการที่ทำกิจกรรมเพื่อพบประสังสรรค์ในเวลาที่ตนว่าง และเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้สูงอายุมีแหล่งที่ศึกษาด้านวิชาการความรู้ต่าง ๆ เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ที่ผู้สูงอายุมีความสนใจ 3) ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมการทำงานและการมี

รายได้ให้กับผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน โดยให้วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ มาทำการสอนและหาตลาดรองรับผลิตผล โดยใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้า เพื่อนำไปจำหน่ายให้เป็นรายได้ของผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในการจัดทำผลิตภัณฑ์เป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุที่ว่างงาน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ, สวัสดิการสังคม, สังคหวัตถุ 4

ABSTRACT

Thesis Topic	**: Participation of the Elderly in Social Welfare Provision According to the Principle of Sangkhahavatthu 4 of Sila Municipality Mueang Khon Kaen District Khon Kaen Province**
Student's Name	**: Phra Rapeepong Nipphayo (Sangpoko)**
Degree Sought	**: Master of Political Science**
Program	**: Buddhistic Local Government**
Anno Domini	**: 2022**
Advisor	**: Phrakru Prayutsarntham, Dr.**

The purpose of this thesis is as follows: 1) To study the participation of the elderly in social welfare according to Sangkhahavatthu 4. 2) To compare individual factors with the Participation of the elderly in social welfare according to Sangkhahavatthu 4, classified by gender, age, occupation, and income. 3) To propose recommendations regarding the participation of the elderly in social welfare according to Sangkhahavatthu 4 in Sila Municipality, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province, using data collected from a sample group of 376 individuals. The statistical analysis methods used include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and LSD.

The research findings are as follows: 1) The elderly have a high level of participation in social welfare according to Sangkhahavatthu 4 in Sila Municipality, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province, both overall and in all aspects. 2) When comparing individual factors with the participation of the elderly in social welfare according to Sangkhahavatthu 4 in Sila Municipality, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province, among population groups that differ in terms of gender, age, occupation, and income, significant differences were found in their participation. This difference is statistically significant at the 0.05 level. 3) The recommendations obtained are as follows: The elderly expressed a desire for more activities and healthcare services in Sila Municipality, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province. This is because after the agricultural season, many elderly individuals have a greater need for physical exercise in the community. The elderly wants to participate in the establishment of a senior citizen school in their community to engage in various activities and promote learning in different fields. This is because the number of elderly

populations is increasing every year, and some elderly individuals who reside alone in their homes lack any activities. Therefore, they have a need for activities to socialize and to establish a learning center for their various interests. The elderly desire to participate in vocational training programs to enhance their work skills and sustainable income generation. This can be achieved by providing instructors or experts to teach and find markets for the products using the local resources available in the community. This will promote income generation for the unemployed elderly population who are involved in product creation.

Keywords: Participation of the elderly, Social welfare, Four principles of social justice.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตานุเคราะห์ของคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ได้แก่อาจารย์ พระครูสุธีจริยวัฒน์ ผศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และพระครูประยุตสารธรรม ที่ได้กรุณาให้ คำปรึกษาแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี ตลอดมา

ขอขอบพระคุณประธานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบสารนิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์ พระครูประยุตสารธรรม, ดร. พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ.ดร. พระครูสังฆรักษ์ทวี อภโย, ผศ.ดร. และผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย คือ ดร. อภิชิต เหมือยไธสง ดร. เอนก มูลมา ดร. จักรี ศรีจารุเมธีญาณ อาจารย์ประจำวิชาระเบียบวิธีวิจัย นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายไปทดลองกับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลบ้านเป็ด อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในการศึกษาครั้งนี้

ขอเจริญพรขอบคุณนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และผู้เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลเมืองศิลา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่มีความเมตตา ส่งเสริมเรื่องการศึกษา และแนวทางความรู้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณคณาจารย์คณะรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสิทธิประสาทวิทยาการและประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจตามสมควรพร้อมทั้งขออุทิศ ความดีของสารนิพนธ์นี้ให้บิดา มารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ญาติโยมผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือและให้การสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค)

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		**ฉ**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		**ช**
กิตติกรรมประกาศ		**ญ**
สารบัญ		**ฎ**
สารบัญตาราง		**ฐ**
สารบัญแผนภูมิ		**ฒ**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1**
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
	1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
	1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
	1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	**7**
	2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
	2.2 ความสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	14
	2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม	16
	2.4 ความหมายของความมั่นคงทางสังคม	20
	2.5 ขอบเขตทำการวิจัย	25
	2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
	2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	33
บทที่ 3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	**35**
	3.1 ประชากรที่ศึกษา	35
	3.2 เทคนิคและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	36
	3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	38
	3.4 เครื่องมือวิจัย	38
	3.5 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	39
	3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล	40
	3.7 การรวบรวมเก็บข้อมูล	40
	3.8 การวัดค่าตัวแปร	41
	3.9 สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	**44**
	4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	44
	4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น..... 46
4.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม.. 50
4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น..... 56

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 58
5.1 สรุปผลการวิจัย..... 58
5.2 อภิปรายผล..... 60
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 65
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป..... 66
บรรณานุกรม..... 67
ภาคผนวก..... 72
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 73
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ..... 75
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..... 79
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..... 82
ภาคผนวก จ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ..... 88
ประวัติผู้วิจัย..... 95

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 ข้อมูลจำนวนผู้สุงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองศิลา..... 26
2.2 ตารางสังเคราะห์กรอบแนวคิด..... 33
3.1 ข้อมูลประชากรผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองศิลา..... 37
4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ..... 44
4.2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ..... 45
4.3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ..... 45
4.4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้..... 46
4.5 ค่าเฉลี่ย (x) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น..... 46
4.6 ค่าเฉลี่ย (x) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการช่วยเหลือสังคม..... 47
4.7 ค่าเฉลี่ย (x) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการประกันสังคม..... 48
4.8 ค่าเฉลี่ย **()** ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริการสังคม..... 49
4.9 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการ สังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกเพศ..... 51
4.10 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกอายุ..... 52
4.11 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยแยกเป็นรายด้าน จำแนกอายุ..... 52
4.12 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกอาชีพ..... 53
4.13 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รายด้าน จำแนกอาชีพ..... 54

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

4.14 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกรายได้..... 55
4.15 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รายด้าน จำแนกรายได้..... 55
4.16 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น..... 56
4.17 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น..... 56

สารบัญแผนภูมิ

แผนภาพที่ **หน้า**

1 กรอบแนวคิดการวิจัย..... 34

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้มีความพร้อมและความเชี่ยวชาญอย่างมืออาชีพรองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกรมยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปและพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังคนที่มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอต่อความจำเป็นในการพัฒนา พร้อมทั้งการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความสุขในการปฏิบัติราชการแก่บุคลากรในทุกระดับอย่างทั่วถึง และที่สำคัญ คือ การพัฒนาสมรรถนะสากลแก่บุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการเติบโตของท้องถิ่นและการแข่งขันของประเทศเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุค “Thailand 4.0” แนวโน้มที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการที่การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยต้องปรับตัวให้ทันกระแสโลกด้วยการเตรียมก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ที่ต้องแข่งขันกันด้วยความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ขณะเดียวกันยังมีอีกหลายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนผ่านสู่ยุค 4.0 อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยง ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมองการณ์ไกล คาดการณ์ถึงสิ่งที่ไม่คาดฝัน (Expect the Unexpected) ไว้ล่วงหน้า และเตรียมหาหนทางรับมือที่เหมาะสมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560)

แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560 – 2569 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับภารกิจและทิศทางการพัฒนาของประเทศ แนวคิดของประเด็นยุทธศาสตร์ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเป็นอันดับแรกประเทศไทยที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) อย่างเต็มตัว แน่นอนว่าปรากฏการณ์นี้ย่อมส่งผลกระทบต่อกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กร (แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560)

ปกครองส่วนท้องถิ่นในการสูญเสียบุคลากรโดยเฉพาะบุคลากร Gen BB ที่ถึงเวลาเกษียณอายุ และส่งผลให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสูญเสียองค์ความรู้ ประสบการณ์ เทคนิค เคล็ดลับต่าง ๆ ที่สั่งสมในตัวบุคลากรเหล่านั้นไปด้วย ดังนั้นสิ่งที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรต้องหาหนทางให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้จากบุคลากรรุ่นเก่าไปสู่บุคลากรรุ่นใหม่ รวมทั้งอาจต้องทบทวนนิยามของ คำว่า “เกษียณอายุ” เสียใหม่ซึ่งอาจยืดเวลาออกไปได้ตามความเหมาะสม ไม่จำเป็นต้องผูกกับตัวเลข “60

ปี” เท่านั้น หรืออาจจะวางแนวทางในการนำผู้สูงอายุที่เกษียณอายุราชการที่ยังมีศักยภาพมาร่วมทำงานรูปแบบของที่ปรึกษาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผู้สูงอายุในท้องถิ่นมาร่วมทำงานในโครงการ หรือกิจกรรมพิเศษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการขับเคลื่อนสังคมสูงอายุตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ จนเมื่อกฎหมายรัฐธรรมนูญปี 2540 ประกาศบังคับใช้ โดยแยกเรื่องของการปกครองท้องถิ่นไว้เป็นหมวดหนึ่งโดยเฉพาะ ทำให้อำนาจในการปกครองตนเองของประชาชนมีมากขึ้น เช่น มีสิทธิการเข้าลงชื่อถอดถอนผู้บริหาร สมาชิกสภา เข้าลงชื่อกันเสนอให้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพิ่มเติมหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสรับรู้ มีส่วนร่วม และใช้สิทธิในการปกครองชุมชนตนเองได้มากขึ้นบนพื้นฐานของ การยอมรับ มีส่วนร่วม มีอิสระ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยส่วนรวม โดยยึดหลักการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ตามหลักพุทธศาสนา

การปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตั้งแต่ระดับจังหวัดเป็นนโยบายที่ต้องปฏิบัติร่วมกันในเขตนั้น ๆ ได้แก่ ก. ยุทธศาสตร์จังหวัดที่ 2 การพัฒนาคนและสังคม ข. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดที่ 3 ยุทธศาสตร์การศึกษาและศักยภาพพลเมือง เทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ได้นำนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดที่ 2 นำมาจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพที่ดีอย่างยั่งยืน เป็นแผนงานสังคมสงเคราะห์ของเทศบาลเมืองศิลา โดยมีจุดมุ่งหมายให้ความสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้อยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข เพราะว่าในปัจจุบันจากการเปลี่ยนแปลงด้านภาวะการเจริญพันธุ์ และภาวะการตายของประชากร ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางอายุของประชากรไทยจากสถิติผู้สูงอายุรวบรวมจากข้อมูลของกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม ปี พ.ศ. 2563 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563) และใน ปี 2565 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ หรือหมายถึงสัดส่วนประชากร ช่วงอายุ 60 ปี ขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 20 ก่อนที่ใน ปี 2576 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด หรือมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุช่วง 60 ปี ขึ้นไป สูงขึ้นถึงร้อยละ 28 การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรผู้สูงอายุนี้ นับเป็นความท้าทายในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีในวาระสุดท้ายของชีวิตที่พึงได้รับจากรัฐ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 71 ได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เป็นสตรี และส่งเสริมให้มีการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจะให้เกิดประสิทธิภาพ และผู้สูงอายุได้รับประโยชน์สูงสุดมีความจำเป็นต้องให้ผู้สูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การจัดสวัสดิการสังคมตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุของแต่ละพื้นที่ต่อไป โดยผู้สูงอายุแต่ละพื้นที่มีความต้องการและความจำเป็นในการได้รับสวัสดิการสังคมจากภาครัฐหรือหน่วยงานท้องถิ่นหรือจากภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อต้องการให้ตัวเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 71 วรรคที่ 3 (2560) จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนผู้สูงอายุเป็นอันดับ 4 ของประเทศ หน่วยงานหลักที่ดูแลเกี่ยวกับการพัฒนาและการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น และเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีหน้าที่กำกับดูแลเรื่องการจัดสวัสดิการ

สังคมและการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ พันธกิจศูนย์ฝึกอาชีพหญิงรัตนภาและศูนย์ฝึกอาชีพจังหวัดขอนแก่น เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือด้านการศึกษา ด้านการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยการจัดการฝึกอาชีพหรือนำวิทยากรมาบรรยายด้านการประกอบอาชีพให้กับผู้สูงอายุ โดยเป็นไปตามนโยบายและแผนงานจากระดับกระทรวง เพื่อให้การดูแลเรื่องสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ โดยหน่วยงานปกครองท้องถิ่นได้มีการดำเนินการจัดสวัสดิการและกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุภายในเขตเทศบาลเมืองศิลา สวัสดิการความมั่นคงทางสังคม คือ อาชีพและรายได้ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย บริการทางสังคม ความมั่นคงทางสังคม และนันทนาการ โดยต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่โดยหน่วยงานภายในพื้นที่ที่รับผิดชอบ คือ เทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ได้จัดการบริการสาธารณะด้านการสังคมสงเคราะห์ให้ผู้สูงอายุ โดยเป็นไปตามนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นและแผนงานจากระดับกระทรวง เพื่อให้การดูแลเรื่องการจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ โดยหน่วยงานท้องถิ่นได้มีการดำเนินการจัดสวัสดิการและกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุภายในชุมชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดสวัสดิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผู้สูงอายุในท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะ ช่วยลดปัญหา ความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้น ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึง มาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไป ความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการสังคม เพื่อที่จะได้นำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อวางแผนพัฒนาแนวทางกำหนดกลไก และมาตรการต่าง ๆ ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุซึ่งมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดสวัสดิการให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและแผนงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ยั่งยืนในระยะยาว ตลอดจนทำให้ให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นเป็นพลังสำคัญของชุมชนและประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้

1.2.3 เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ผู้สูงอายุ ที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

1.3.2 ผู้สูงอายุ ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

1.3.3 ผู้สูงอายุ ที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

1.3.4 ผู้สูงอายุ ที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 6,378 คน (ข้อมูลจากกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองศิลา ณ เดือน ธันวาคม 2565) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Taro Yamane) จากกลุ่มประชากรและได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 376 คน การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมกับสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะ ช่วยลดปัญหา ความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้น ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึงมาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไปความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการสังคม

1.4.3. ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1) เพศ

2) อายุ

3) อาชีพ

4) รายได้

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะ ช่วยลดปัญหา ความยากจน

ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้น ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึงมาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไป ความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการสังคม

สวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้กำหนดตัวแปรตาม จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการช่วยเหลือทางสังคม
2. ด้านการประกันสังคม
3. ด้านการบริการสังคม

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.5.1 ทราบระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ด้านความมั่นคงทางสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.5.2 ทราบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.5.3 ทราบข้อเสนอแนะในการวิจัยมาพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญไว้ ดังต่อไปนี้

1.6.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้อง มีส่วนในการคิดริเริ่มสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน ได้เปิดโอกาสแสดงความเห็นร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ พิจารณาตัดสินใจในการปฏิบัติร่วมกัน ร่วมรับรู้ ร่วมคิดวิเคราะห์ ร่วมพิจารณาและตัดสินใจ หรือร่วมกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีบุคคลนั้นสนใจ

1.6.2 การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนผู้ทุกข์ยาก เดือดร้อน โดยฝ่ายผู้ให้บริการ หรือหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน จะต้องมีการค้นหาสำรวจข้อเท็จจริงว่าผู้ที่จะได้รับบริการนั้นมีปัญหายากจน หรือเดือดร้อนจริง สมควรแก่การได้รับบริการช่วยเหลือ

1.6.3 การประกันสังคม (Social Insurance) หมายถึง มาตรการหนึ่งในการจัดบริการสวัสดิการ สังคม เพื่อคุ้มครองป้องกันประชาชนที่มีรายได้ประจำ ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน เมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมด หรือบางส่วน หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ เพื่อให้มีหลักประกันด้านการ ดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ ที่ดีขึ้น

1.6.4 การบริการสังคม (Social Services) หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างหนึ่งของรัฐบาล และเอกชน ที่มีต่อประชาชนในการจัดสรรบริการ เพื่อสร้างเสริมชีวิตความเป็นอยู่ และสวัสดิภาพของประชาชน ด้วยจุดมุ่งหมายของการป้องกัน การบำบัดความเดือดร้อน การสร้างเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ได้อย่างเป็นสุข ตามควรแก่อัตภาพ ทั้งนี้บริการสังคมจะแตกต่างจากบริการสาธารณะและ

สาธารณูปโภค ด้วยปัจจัยของการเป็นบริการที่มุ่งเน้นสวัสดิภาพของบุคคลมากกว่าการจัดสรรบริการทางกายภาพเพื่อชุมชน และโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1.6.5 ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และมีสัญชาติไทย ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2546 ในมาตรา 11 ว่าด้วย ผู้สูงอายุมีสิทธิ์ได้รับความคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การบริการทางการแพทย์และสาธารณะสุข การศึกษา การศาสนา การประกอบอาชีพ การพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ข้อมูลข่าวสาร การอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ เป็นต้น

1.6.6 สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบจัดบริการสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ระดับมาตรฐาน การที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม สามารถเข้าถึงบริการที่รัฐจัดให้และได้รับความช่วยเหลือ ทางด้านกฎหมาย โดยรัฐจะต้องดูแลในเรื่องความมั่นคงต่อการดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะช่วยลดปัญหาความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้น ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึง มาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไป ความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการสังคม เพื่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างยุติธรรมเป็นธรรมและทั่วถึง เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคมอย่างยั่งยืน

1.6.7 หลักสังคหวัตถุ 4 สังคหวัตถุ แปลว่า ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน, ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน, หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้, วิธีทำให้คนรัก, หลักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน เหมือนลิ่มสลักรถที่ตรึงตัวรถไว้มิให้ชิ้นส่วนกระจายไป ทำให้รถแล่นไปได้ตามที่ต้องการ สังคหวัตถุมี สี่ ประการ คือ 1) ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา) 2) ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ) 3) อัตถจริยา ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป) 4) สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น เช่น ในยามที่ตนตกทุกข์ได้ยากก็ไม่ทอดทิ้งยังช่วยเหลือ ย่อมเกิดความสุข และความสามัคคีในหมู่คณะ

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.1.1 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- 2.1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม
- 2.1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
- 2.1.4 กระบวนการของการมีส่วนร่วม

2.2 ความสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม
- 2.3.1 รูปแบบการจัดสวัสดิการ
- 2.3.2 ลักษณะของการจัดสวัสดิการ

2.4 ความหมายของความมั่นคงทางสังคม
- 2.4.1 แนวคิดความมั่นคงทางสั่งคมของมนุษย์

2.5 พื้นที่ในการทำวิจัย
- 2.5.1 พื้นที่ทำการวิจัย
- 2.5.2 สภาพทั่วไป
- 2.5.3 ข้อมูลประชากร

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.1 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม การศึกษาวิจัยครังนี้เป็นแนวคิดทฤษฎี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมซึ่งเชื่อมโยงกับ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และทบวงมหาวิทยาลัย ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า มี 2 ลักษณะ คือ (1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและ

เทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การคิดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ (2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตน ในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

2.1.1.1 วิชาญ ฤทธิธรรม และคณะ, (2564) กล่าวไว้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้ในขั้นตอนการริเริ่มนโยบายหรือการตัดสินใจของประชาชนในกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยมีผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวมทั้งหมดทั้งนี้เมื่อผ่านการมีส่วนร่วมก่อนกำเนิดนโยบายหรือการตัดสินใจของกิจกรรมย่อมทำให้เกิดการดำเนินร่วมกันอย่างหลักเลี่ยงมิได้ รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการติดสินใจนั้น และร่วมกันตรวจสอบประเมินผลจากกิจกรรมโครงการตามแผนที่กำหนด

2.1.1.2 ธงชัย สิงอุดม, (2563) นิยามไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การมีส่วนร่วมนี้เป็นการให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิต โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำปรึกษา บนพื้นฐานของความเท่าเทียมในสังคม เนื่องจากการเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ทำให้ภาคประชาชนเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายสาธารณะนั้นโดยตรง การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถนำเสนอได้หลายรูปแบบ ทั้งการมีส่วนร่วมทางตรง อาทิ การเป็นนักการเมืองด้วยตนเอง หรือการร่วมตั้งองค์กรทางการเมือง เป็นต้น และการมีส่วนร่วมทางอ้อม อาทิ การคัดเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในสภาแทนประชาชน เป็นต้น ทางด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มต้นด้วยการเข้าใจปัญหาในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง ก่อนจะมีการตัดสินใจกำหนดนโยบายร่วมกัน จากนั้นก็นำนโยบายไปปฏิบัติ และประเมินผลเพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนโยบายเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น การศึกษากรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน จึงนับเป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากฐานรากของสังคมอย่างแท้จริง เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเกิดความคุ้มค่า และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลในที่สุด

2.1.1.3 นิรากร พันธ์หอม. (2559) แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นแนวคิดที่เป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคล หรือองค์กรที่ร่วมกันพัฒนาด้านความรู้ ปัญญา ความสามารถ และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมรวมถึงสังคมในภาพรวมที่นำมาใช้ในการลดปัญหาการ

ต่อต้าน หรือการขัดแย้งในการกระทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.1.4 วิษณุ หยกจินดา (2557) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมมือร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบด้วยกันไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อการดำเนินงานเกิดการพัฒนา และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้การดำเนินงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงานหรือโครงการเกิดประสิทธิผล

2.1.1.5 Sisavanh Vongkatanegnou. (2012) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ได้สรุปไว้ ดังนี้

1) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuation)

Maslow กล่าวว่า การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการ เกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะให้ เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะในเรื่อง ความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่าสำดับขั้นความต้องการ (hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามสำดับจาก น้อยไปมาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

(1) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (physiological needs) เป็นความต้องการ ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (survival needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

(2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

(3) ความต้องการทางด้านสังคม (social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

(4) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (self-esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความรู้ความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

(5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (self-actualization needs) เป็นความต้องการในระบบสูงสุด ที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง

เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

Rose ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ กล่าวคือ ชุมชนใดที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใด ก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้โดยสะดวกและสามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า คนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงคุณค่าของความคิด และสมรรถภาพของคนเรานั้นจะไม่มีความหมาย ถ้าหากขาดการมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ค่านิยม จารีตประเพณี ทัศนคติของบุคคล สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่นำไปสู่การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบ ความร่วมมือร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่ม

2.1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

2.1.2.1 วชิรวัชร งามละม่อม, (2559) ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น จะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นบ้างประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน ดังมีนักวิชาการได้ให้ความเห็น เช่น Ornstein (อ้างใน ชูชาติ พ่วงสมจิตต์, 2540) เห็นว่า การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย ว่ามีสูงหรือต่ำ โดย Ornstein ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม 2) การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีหรือร่วมเพียงบางส่วน 3) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Campbell & Ramseyer (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, 2547) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะที่ไม่มีส่วนร่วมเลย 2) ลักษณะที่มีส่วนร่วมน้อย 3) ลักษณะที่มีส่วนร่วมปานกลาง 4) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมาก 5) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมากที่สุด

2.1.2.2 รุจาพร ไชยพงษ์, (2555) ได้ให้ความหมายว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนโดนสมัครเข้าร่วมทั้งแรงกาย แรงใจ เวลา ความคิด ทุนทรัพย์ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผลประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและความต้องการของชุมชน โดยไม่มีใครมากำหนดกรอบที่มาจากบุคคลภายนอก

2.1.2.3 ปพน บุษยมาลย์ และคณะ, (2562) การมีส่วนร่วมนั้นถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมใด ๆ ก็ตาม หากประชาชนไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและลงมือดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองแล้ว กิจกรรมนั้นอาจจะไม่สำเร็จและดำรงอยู่ได้ แต่ถ้าหากว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการอย่างถ่องแท้ จะสามารถมองเห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน ทั้งยังได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอจนเกิดความตระหนักในปัญหาของตนเอง และดิ้นรนหาทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนเกิดการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทุกกระบวนการ ตั้งแต่ ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา การร่วมคิดและหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ ร่วมตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ร่วมปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานให้บรรลุตามผลที่กำหนดไว้และร่วมควบคุม ติดตามและการประเมินผล

(2) การมีส่วนร่วมไม่แท้จริง เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว

2.1.2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, (2562) ลักษณะของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ภายในชุมชนของตนเอง ซึ่งส่งผลให้ในปัจจุบันชุมชนดังกล่าวเป็นชุมชนที่เข็มแข็ง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความรักสมัครสมานสามัคคีในชุมชน อีกทั้งยังเป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นด้านการจัดทำแผนชุมชนที่มีประสิทธิภาพ การมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความสามัคคีในการแก้ปัญหา และมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชนของตนเองทำให้ชุมชนดังกล่าวเกิดการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัดเจนมากกว่า

2.1.2.5 ณฐิตากานต์ พยัคฆา และคณะ, (2561) กล่าวไว้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการได้รับประโยชน์ และด้านการประเมินผล ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนชุมชน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2.1.2.6 กมลทิพย์ จอมศรี, (2563) ลักษณะของการมีส่วนร่วม คือ การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความพร้อมใจที่จะคิดตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามประเมินผลการกระทำกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยความสมัครใจ มิใช่การบังคับหรือการใช้สิ่งล่อใจต่าง ๆ มาชักจูง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมจึงขึ้นอยู่กับสติความรับผิดชอบ และระดับคุณภาพด้านจิตใจของบุคคลนั้น ๆ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการได้รับประโยชน์ และด้านการประเมินผล ตลอดจนปัญหาและ

ข้อเสนอแนะ ในทุกขั้นตอนและการมีส่วนร่วมมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจิตสำนึกความพึงพอใจของแต่ละบุคคล

2.1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

2.1.3.1 อัครวัฒน์ พระเกตุเมือง และคณะ, (2562) ประเทศไทยเป็นสังคมที่สูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ใน ปี พ.ศ. 2564 ภารกิจในการจัดสรรสวัสดิการสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจึงมิใช่เพียงอำนาจหน้าที่ของรัฐ หากต้องบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประการสำคัญ คือ ผู้สูงอายุต้องมีส่วนร่วมจัดสวัสดิการสนองตอบและสอดคล้องความต้องการอย่างเหมาะสมในช่วงชีวิตที่สำคัญ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บทบาทขององค์กรและเงื่อนไขการมีส่วนร่วม ที่มีอิทธิพลต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้สูงอายุ ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชาชนผู้ที่มี อายุ 60 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองของจังหวัดนครปฐม 4 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลเมืองสามพราน เทศบาลเมืองไร่ขิง เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม และเทศบาลเมืองนครปฐม กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ 20 เท่าของตัวแปร และเก็บเพิ่มร้อยละ 20 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 380 ราย สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีปลัดเทศบาล หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุข และประธานชมรมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองสามพราน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง รวมจำนวน 20 ราย และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และเงื่อนไขการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้สูงอายุ โดยบทบาทขององค์กร ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้สูงอายุ

2.1.3.2 นิรากร พันธ์หอม, (2559) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบกับการมีส่วนร่วม คือ ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ดังนี้ ปัญหาด้านนโยบาย และองค์กรของรัฐ สามารถแบ่งได้ 2 ระดับ คือ (1) ระดับนโยบาย โครงสร้างทางการบริหาร โครงสร้างทางสังคม พบว่า นโยบายของรัฐไม่เอื้อต่อการพัฒนา อำนาจในการตัดสินใจรวมศูนย์ที่ส่วนกลางไม่ได้กระจายอำนาจให้แก่ ประชาชน โครงสร้างอำนาจทางการเมือง การบริหาร และระบบเศรษฐกิจ อยู่ในกลุ่มนายทุน (2) ระดับปฏิบัติ พบว่า เจ้าหน้าที่ไม่มีความเข้าใจ และไม่มีทักษะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เจ้าหน้าที่ไม่มีจิตวิทยาในการปฏิบัติงาน และไม่มีความเสียสละที่จะทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ขาดการประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ความล่าช้าในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ขาดการประสานงาน และระบบการติดตามประเมินผล ปัญหาที่

เกี่ยวข้องกับประชาชน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำ พบว่า ผู้นำไม่มีความเข้มแข็งทำให้ชาวบ้านขาดความเชื่อถือและศรัทธา ผู้นำครอบงำความคิดเห็นของชาวบ้าน การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนของผู้นำ กลุ่มประชาชนทั่วไป พบว่า ชาวบ้านมีภาระด้านการประกอบอาชีพ ด้านครอบครัว และด้านสุขภาพชาวบ้าน ขาดทุนทรัพย์ และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

2.1.3.3 สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล, (2561) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอน/กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งตั้งแต่การเปิดโอกาสให้ ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ร่วมจัดทำแผนงาน/วางแผน ร่วมดำเนินการ ไปจนถึงร่วมตรวจสอบ/ติดตามประเมินผล

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่มากระทบกับการดำเนินกระบวนการกลุ่มของประชาชนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ไม่มีความเข้าใจและไม่มีทักษะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เจ้าหน้าที่ไม่มีจิตวิทยาในการปฏิบัติงานและไม่มีความเสียสละที่จะทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ขาดการประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ความล่าช้าในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ขาดการประสานงานและระบบการติดตามประเมินผล ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ผู้นำไม่มีความเข้มแข็งทำให้ชาวบ้านขาดความเชื่อถือ และศรัทธา ผู้นำครอบงำความคิดเห็นของชาวบ้าน การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนของผู้นำ การประกอบอาชีพ ด้านครอบครัว และด้านสุขภาพชาวบ้านขาดทุนทรัพย์ และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น แนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรค โดยการสร้างความสามัคคีกระตุ้นให้เกิดมีการพบปะกันเพื่อปรึกษาหารือ ประชุม และแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูล เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านโดยมีการลงความเห็นเพื่อเป็นที่ทราบและยอมรับร่วมกัน การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งตั้งแต่การเปิดโอกาสให้ ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรม โครงการ ร่วมจัดทำแผนงานการวางแผนร่วมดำเนินการ ไปจนถึงร่วมตรวจสอบ และติดตามประเมินผล

2.1.4 กระบวนการของการมีส่วนร่วม

2.1.4.1 วชิรวัชร งามละม่อม, (2559) จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

2.1.5.2 Szentendre กล่าวถึง การแบ่งกระบวนการ การมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1) การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน
2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง การลำดับการดำเนินงานแยกเป็นส่วนต่าง ๆ จะให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนในทางปฏิบัติ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจกระบวนการมีส่วนร่วม ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

2.2 ความสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2.2.1 จากการศึกษาค้นคว้าความสำคัญของผู้สูงอายุจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

นัสมล บุตรวิเศษ, (2563) จากสถานการณ์ที่ประเทศกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายด้านผู้สูงอายุของประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – พ.ศ.2564) ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีการทำงานที่เหมาะสมตามศักยภาพและประสบการณ์ มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต มีการสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อป้องกันหรือชะลอความทุพพลภาพและโรคเรื้องรังต่าง ๆ การวางแผนการออมเพื่อวัยเกษียณ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ เพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ภาครัฐต้องตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุและได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 71 วรรค 3 รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรีผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 71 วรรค 3) ได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เป็นสตรี และส่งเสริมให้มีการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจะให้เกิดประสิทธิภาพ ความจำเป็นในการได้รับสวัสดิการสังคมจากภาครัฐหรือหน่วยงานท้องถิ่นหรือจากภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อต้องการให้ตัวเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 71 วรรคที่ 3, 2560) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ มี 2 ประการ คือ 1) การกำหนดให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุน สถานภาพบทบาทและกิจกรรมของผู้สูงอายุ และให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลรับผิดชอบการจัดทำแนวทางปฏิบัติตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) การกำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุน ในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดให้ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษด้วยความสะดวกและรวดเร็ว การบริการการศึกษาการศาสนา และการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม การที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้นี้ จำนวนของผู้สูงอายุในแต่ละครัวเรือนจะมีมากกว่าคนวัยทำงาน ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และพ้นจากสภาพการเป็นภาระของสังคมหรือคนในครอบครัว ภารกิจนี้เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่มีบทบาทในด้านการจ้างงานหรือการสร้างรายได้ มิใช่หน้าที่ของรัฐบาลเท่านั้น

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ และได้มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุทั้งเป็นบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติสังคมสงเคราะห์ โดยรัฐจะต้องให้การ

ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้สูงอายุอย่างจริงจัง เพื่อตอบสนองความต้องการหรือความจำเป็นของผู้สูงอายุและผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอต่อการครองชีพเพื่อลดการเป็นภาระของครอบครัว โดยกำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านความสะดวกรวดเร็วต่าง ๆ เช่น การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่จัดให้ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ การบริการการศึกษาให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้เท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ การประกอบอาชีพ การฝึกอาชีพที่เหมาะสม เพื่อสร้างรายได้เสริมตามความเหมาะสมให้แก่ผู้สูงอายุ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

2.3.1 รูปแบบการจัดสวัสดิการ

2.3.1.1 พรรณอร วันทอง และคณะ, (2563) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ประกอบด้วย

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ

1.1) ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานผู้สูงอายุ

1.2) ผลักดันการกระจายอำนาจและงบประมาณสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการ

1.3) บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจการด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ พัฒนาผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรให้มีสมรรถนะด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์

3) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ

3.1) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานและให้บริการ

3.2) ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ

3.3) นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและให้บริการผู้สูงอายุ

4) สมรรถนะองค์การ คือ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน

5) การมีส่วนร่วม คือ

5.1) นำมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ

5.2) ตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเฉพาะด้านโดยผู้สูงอายุมีส่วนร่วม

5.3) แต่งตั้งคณะทำงานวัดและประเมินผลการดำเนินงานโดยผู้สูงอายุมีส่วนร่วม

6) มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คือ

6.1) ฝึกฝนและพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุเพื่อสร้างรายได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

6.2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกด้านที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

6.3) ให้ความรู้กับผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุเรื่องสุขภาพอนามัยเพื่อลดต้นทุนการรักษาพยาบาล

6.4) จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อนำศักยภาพและความสามารถผู้สูงอายุมาใช้พัฒนาผู้สูงอายุ

6.5) จัดตั้งศูนย์บริการให้คำปรึกษาดูแลสวัสดิภาพ พิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม เป็นธรรม ทั่วถึง เท่าเทียม มีมาตรฐาน เป็นรูปแบบที่มีความหลากหลาย เป็นสวัสดิการแบบทางเลือกให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในสังคม

กลไกการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง กลไกที่ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมเกิดขึ้น ได้แก่ กลไกของนโยบาย กลไกการบริหารจัดการ และกลไกการดำเนินงาน ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมจะบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการใช้กลไกการทำงานทั้ง 3 ส่วนไปพร้อม ๆ กัน

จุดแข็ง หมายถึง จุดเด่นหรือจุดเข้มแข็ง หรือข้อดีที่ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จุดอ่อน หมายถึง ข้ออ่อนหรือข้อเสียที่ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมเกิดปัญหาอุปสรรคและไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

ทางเลือกของรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การที่ภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมมีส่วนร่วมกำหนด ร่วมจัดรูปแบบสวัสดิการสังคมที่มีมากกว่า 1 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบรัฐสวัสดิการ รูปแบบสวัสดิการสังคมพหุลักษณ์ รูปแบบสวัสดิการสังคมประชานิยม รูปแบบสวัสดิการสังคมท้องถิ่น และรูปแบบสวัสดิการสังคมเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น

รูปแบบสวัสดิการ หมายถึง รูปแบบสวัสดิการที่เกิดจากการจัดสวัสดิการ มากกว่า 1 รูปแบบขึ้นไป ถือเป็นรูปแบบใหม่ที่เกิดจากการจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order Model) ของนักคิดสวัสดิการสังคมทั่วโลกที่เชื่อว่า หลังยุคโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้ระบบสวัสดิการสังคมในอดีตที่ผ่านมาต้องปรับตัวใหม่ เนื่องจากความหลากหลายของชนเผ่า เชื้อชาติ วัฒนธรรมมีมากขึ้น การจัดสวัสดิการในรูปแบบนี้จึงให้ความสำคัญกับมนุษย์ทุกคน (Welfare for Alls) ภายใต้หลักการ

สิทธิความเท่าเทียม ความเป็นธรรม การมีส่วนร่วม และความต้องการของประชาชน ในที่นี้หมายถึง 3 ส่วนหลัก ได้แก่

1. สวัสดิการกระแสหลัก หมายถึง สวัสดิการโดยรัฐ เป็นการจัดสวัสดิการภาคบังคับของรัฐที่จัดให้กับประชาชน โดยคำนึงถึงความครอบคลุม ทั่วถึง เป็นธรรม ครบถ้วน รูปแบบที่จัดให้ เช่น การจัดบริการในรูปแบบของสถาบัน การจัดบริการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดสวัสดิการกระแสหลักนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดโดยผ่านกลไกระบบการเงินการคลัง ระบบภาษีของรัฐ และโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรเป็นหลัก เช่น รูปแบบสวัสดิการพื้นฐาน (ภาคบังคับ) รูปแบบสวัสดิการท้องถิ่น เป็นต้น

2. สวัสดิการกระแสรอง หมายถึง สวัสดิการทางเลือกที่เกิดขึ้นจากศักยภาพ ความเข้มแข็งของภาคชุมชน ภาคประชาชน และภาคพื้นถิ่น สวัสดิการในรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นจากความสนใจ ความสมัครใจร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายเป็นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ การจัดระบบสวัสดิการจึงขึ้นอยู่กับข้อตกลงร่วมกัน ประกอบด้วย สวัสดิการพื้นถิ่น หมายถึง การสร้างหลักประกันผ่านช่องทางของวัฒนธรรม ให้กับคนในชุมชน เป็นสวัสดิการที่เกิดขึ้นจากฐานคิดด้านประเพณี ด้านวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านศาสนา ด้านจิตวิญญาณ ด้านอื่น ๆ เช่น กองบุญข้าว กองทุนซากาดในศาสนาอิสลาม เป็นต้น สวัสดิการชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้ให้ความหมายสวัสดิการชุมชน หมายถึง การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน หมายรวมถึง ทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนออมวันละบาท กองทุนสวัสดิการผู้นำชุมชน กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น

3. สวัสดิการท้องถิ่น หมายถึง สวัสดิการโดยรัฐที่เกิดจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เป็นรูปแบบการจัด สวัสดิการร่วมระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น โดยใช้แผน โครงการ กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมที่ตอบสนองกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การคาดการณ์ถึงการปรับตัวของระบบการจัดสวัสดิการสังคมไทยในอนาคตที่น่าจะเกิดขึ้น หรือเป็นไปได้ในระยะ 5 – 10 ปีข้างหน้า ในที่นี้จะคาดการณ์เป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น (5 ปี) และระยะยาว (10 ปีขึ้นไป)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบของสวัสดิการ คือ การจัดสวัสดิการของรัฐที่จัดให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ครบถ้วน ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิและเพื่อเป็นการรักษาสิทธิที่ประชาชนควรจะได้รับและสิทธิมนุษยชนได้โดยปราศจากอคติ โดยการจัดสวัสดิการจัดขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี สามารถพึ่งพาตนเองได้ดังคำกล่าวที่ว่า ช่วยเหลือเขาเพื่อหาช่วยเหลือตนเองได้ เป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ประชนและเพิ่มความมั่นคงของชีวิตให้กับประชาชนให้เป็นสังคมที่มีความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน

2.3.2 ลักษณะของการจัดสวัสดิการ

อภิญญา เวชยชัย. (2546) ได้สังเคราะห์ความหมายของงาน ลักษณะสวัสดิการสังคม มี 3 ลักษณะ ได้แก่

1) ความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์สังคม

1.1 ระบบการจัดบริการสังคมที่ครอบคลุมฐานชีวิตทั้งมวลของมนุษย์

1.2 การได้รับการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน การเข้าถึงคุณภาพชีวิต และความมั่นคงของชีวิตในระยะยาวอย่างยั่งยืน

1.3 การได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับต่าง ๆ

1.4 สวัสดิการที่เคารพ ยอมรับในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ประสบปัญหา

1.5 สวัสดิการที่อยู่บนฐานความหลากหลาย เป็นธรรมทางสังคม

2) ความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมเรื่องระบบการให้บริการและความมั่นคงของชีวิตมากขึ้น สวัสดิการที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่รอบด้าน เช่น 7 ด้านของความมั่นคงในชีวิต เช่น การศึกษา สาธารณสุข ที่อยู่อาศัย รายได้และการมีงานทำ ความมั่นคงทางสังคม นันทนาการ และบริการทางสังคม

3) ความหมายที่มองสวัสดิการสังคมเชิงลึกในด้านการพัฒนา และบริการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่กลุ่มผู้ใช้บริการมากกว่าการสงเคราะห์เป็นด้านหลัก

สวัสดิการในความหมายนี้ ให้ความสำคัญกับแนวคิดสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค ความเท่าเทียมทางโอกาส การเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการของตนเองมากขึ้น สวัสดิการจึงเป็นเรื่องการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิ การส่งเสริมสวัสดิภาพ การพัฒนาความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การให้ความหมายของงานสวัสดิการสังคมในทุกมิติจึงเกี่ยวข้องกับกลไกของนโยบายรัฐ กลไกการบริหารจัดการ กลไกการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยทั่วไปงานสวัสดิการสังคมทั่วโลกจึงเลือกทำเฉพาะด้านหลักที่น่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม เช่น ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านที่อยู่อาศัย การจัดสวัสดิการสังคมจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบทุกด้านให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการสร้างนโยบายสาธารณะให้เรื่องสวัสดิการเป็นแบบสากลมากขึ้น และกระจายความรับผิดชอบทางสังคมสู่ภาคส่วนต่าง ๆ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะสวัสดิการสังคม หมายถึง การบริการสังคมในลักษณะของโครงการหรือบริการต่าง ๆ ให้กับคนทุกคนในสังคม ภายใต้หลักการสิทธิ ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค และความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม การพัฒนาสังคมโดยรวม รวมทั้งการสร้างระบบความมั่นคงของมนุษย์และสังคมในระยะยาว

2.4 ความหมายของความมั่นคงทางสั่งคม

ความมั่นคงทางสังคม (Social Security) หมายถึง การดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะช่วยลดปัญหาความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้น ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึงมาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไป ความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคม และการบริการสังคม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559)

คำว่าความมั่นคงทางสังคม (Social Security) ได้นำมาใช้ครั้งแรกในสมัยอดีตประธานาธิบดีแฟรงค์คลิน ดีโรสเวลล์ ซึ่งได้มีการออกพระราชบัญญัติความมั่นคงทางสังคม (Social Security Act 1935) เพื่อให้ความคุ้มครองด้านรายได้ของประชาชนไม่ให้มีการขาดตอนหรือสูญเสียไปจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ประชาชนเดือดร้อน ต่อมาองค์การแรงงานระหว่างประเทศได้นำคำนี้มาใช้ในการออกอนุสัญญาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตั้งแต่ ค.ศ. 1952 เป็นต้นมา ทำให้คำนี้มีการใช้กันโดยแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยในเวลาต่อมา

Beveridge ได้ให้ความหมายระบบความมั่นคงทางสังคมว่า เป็นระบบการให้หลักประกันทางรายได้โดยการจัดสรรการทดแทนรายได้เมื่อรายได้ต้องสะดุดหยุดลงจากการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ การเกษียณอายุ การขาดผู้อุปการะอันเนื่องมาจากการตายของสมาชิกในครอบครัวและการมีรายจ่ายที่ได้รับการยอมรับ เช่น รายจ่ายจากการเกิดการตาย และการสมรส โดยทั่วไปแล้วความมั่นคงของสังคม หมายถึง หลักประกัน หรือรายได้ในระดับขั้นต่ำแต่การจัดสรรรายได้อาจจะต้องสัมพันธ์กับการช่วยเหลือที่ทำให้การสะดุดหยุดลงของรายได้สิ้นสุดโดยเร็วเท่าที่จะทำได้

Burgess and Stern เห็นว่า ความมั่นคงในทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนามีแนวทางที่แตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วมักกำหนดโครงการความมั่นคงทางสังคมเกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ทางสังคม (Social Assistance) การประกันสังคม (Social Insurance) และการกระจายรายได้ (Redistribution) แต่ความมั่นคงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนาไม่อาจทำเช่นนี้ได้เพราะมีข้อจำกัดจากการขาดแคลนทรัพยากรการพัฒนาในระดับต่ำของสถาบันความมั่นคงและการขาดอำนาจต่อรองของคนยากจนและผู้อ่อนแอในสังคม ความมั่นคงทางสังคมจึงถือเป็นการปฏิบัติการทางสาธารณะตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และรัฐ เพื่อที่จะขจัดและลดความเห็นแก่ตัวและสภาวะความอ่อนแอของมนุษย์

Barker ให้ความหมาย ความมั่นคงทางสังคมว่า หมายถึง การจัดสรรโดยสังคมเพื่อการคุ้มครองป้องกันพลเมืองจากภาวะการเสี่ยงภัยปกติของการมีชีวิตอยู่ในสังคม เช่น การเจ็บป่วย การว่างงาน การตายของผู้มีรายได้การชราภาพ และการพิการทุพพลภาพ จนไม่สามารถเลี้ยงดูตนเองได้

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้กำหนดว่า ความมั่นคงทางสังคม หมายถึง การป้องกันซึ่งสังคมจัดสรรให้แก่สมาชิกผ่านมาตรการสาธารณะเพื่อต่อต้านกับความทุกข์ยากทางเศรษฐกิจและ

สังคม ทั้งที่มีสาเหตุมาจากการลดหรือหยุดลงของรายได้ซึ่งเป็นผลจากการเจ็บป่วย การคลอดบุตร การเจ็บป่วยจากการทำงาน การว่างงาน ชราภาพ และตาย ตลอดจนการบริการทางการแพทย์และการจัดสรรเงินอุดหนุนแก่ครอบครัวที่มีเด็กอยู่ในอุปการะ ทั้งนี้องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อการพิจารณาการเป็นระบบความมั่นคงทางสังคมไว้ 3 ประการ คือ

(1) วัตถุประสงค์ของระบบจะต้องจัดสรรความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการรักษาหรือป้องกันสุขภาพอนามัย หรือเพื่อรักษารายได้ในกรณีเกิดการสูญเสียรายได้โดยไม่สมัครใจ หรือสูญเสียรายได้ส่วนที่สำคัญ หรือการให้เงินเสริมรายได้แก่บุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว

(2) ระบบจะต้องถูกกำหนดโดยกฎหมาย โดยระบุรายละเอียด สิทธิของบุคคล หรือเงื่อนไขต่าง ๆ

(3) ระบบการบริหารดำเนินการโดยองค์กรของรัฐบาลกึ่งรัฐบาล หรือองค์กรอิสระ

ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์ ให้ความหมายระบบความมั่นคงทางสังคม ว่าเป็นระบบสวัสดิการสังคมระบบหนึ่งที่รัฐบาลจัดขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันแก่ประชาชนที่จะได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ เมื่อต้องประสบกับความสูญเสียรายได้ การไม่มีรายได้ การมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น และการมีรายได้ที่ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต อันเนื่องจากการเสี่ยงภัยทางสังคม ซึ่งนอกเหนือความสามารถในการควบคุม และช่วยเหลือตนเองในระดับบุคคล ระบบความมั่นคงทางสังคมจึงเป็นมาตรการของรัฐบาล เพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ของบุคคล ครอบครัว และการรักษามาตรฐานในการดำรงชีวิตในระดับตามควรแก่อัตภาพ

สรุปได้ว่า ความมั่นคงทางสังคม หมายถึง การดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะช่วยลดปัญหา ความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้น ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึง มาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไป ความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคม และการบริการสังคม

2.4.1 แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์

ความหมายของคำว่า “ความมั่นคงของมนุษย์” (Human Security) มีหลากหลาย เนื่องจากนักคิดนักวิชาการ ผู้กำหนดนโยบาย รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศได้ให้คำนิยามไว้จำนวนมากซึ่งสามารถนำมาจัดกลุ่มได้ 2 ลักษณะ คือ

กลุ่มที่หนึ่ง บุคคลหรือองค์กรที่นิยามความหมายความมั่นคงของมนุษย์แบบกว้าง

ความหมายความมั่นคงของมนุษย์แบบกว้างที่ได้รับการอ้างอิงและแพร่หลายมากที่สุด คือ คำนิยามซึ่งนำมาใช้ครั้งแรกในรายงานการพัฒนามนุษย์ ฉบับ ค.ศ. 1994 (Human Development Report: HDR 1994) ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) ที่ระบุว่า ความมั่นคงของมนุษย์ คือ “เสรีภาพหรือการปลอดจาก

ความกลัว” (freedom from fear) และ “เสรีภาพหรือการปลอดจากความต้องการ” (freedom from want) ซึ่งคำนิยามดังกล่าวเป็นการตอกย้ำเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่พึงมี 4 ประการ ตามแนวคิดของประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี โรสเวลท์ (Franklin D. Roosevelt) แห่งสหรัฐอเมริกาที่เคยกล่าวไว้ในคำแถลงการณ์ประจำปีของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาต่อรัฐสภา (State of Union) เมื่อวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1941 กล่าวคือ เสรีภาพในการพูดและแสดงออก เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพจากความต้องการและเสรีภาพจากความกลัว ดังนั้นความมั่นคงของมนุษย์ตามกรอบของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) จึงครอบคลุมมิติการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของความปลอดภัยจากภัยคุกคามที่เรื้อรัง เช่น ความหิวโหย โรคติดต่อ และการกดขี่ รวมทั้งมนุษย์ควรได้รับการป้องกันจากเหตุการณ์รุนแรงต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันซึ่งต่อมาในการประชุมใหญ่สมัชชาแห่งสหประชาชาติครั้งที่ 66 ใน ค.ศ. 2012 สหประชาชาติได้เพิ่มเติมคำว่า “เสรีภาพในการดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรี” (freedom to live in dignity) ในแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการจำนวนหนึ่งที่นิยามความมั่นคงของมนุษย์ในความหมายแบบกว้าง เช่น ซาบีนอัลไคร์ (Sabine Alkire) ให้ความหมายความมั่นคงของมนุษย์ว่า “เป็นการป้องกันสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกคน (vital core) ให้รอดพ้นจากภัยคุกคามที่กำลังแพร่ขยายอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรลุเป้าหมายของมนุษย์ในระยะยาว” ซึ่งสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ (vital core) คือ สิทธิมนุษยชน ความต้องการและสมรรถนะพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าว “คณะกรรมาธิการว่าด้วยความมั่นคงของมนุษย์” (Commission on Human Security: CHS) ซึ่งตั้งขึ้นใน ค.ศ. 2001 ตามข้อเสนอของ นายโคฟี อันนัน (Kofi Annan) เลขาธิการสหประชาชาติซึ่งดำรงตำแหน่งระหว่าง ค.ศ. 1997 - ค.ศ. 2006 ได้นำมาขยายความหมายเพิ่มเติมว่า “ความมั่นคงของมนุษย์เป็นการป้องกันสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกคน (vital core) ให้รอดพ้นจากภัยคุกคามที่กำลังแพร่ขยายด้วยการส่งเสริมเสรีภาพและทำให้ความปรารถนาของมนุษย์บรรลุผลโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งและแรงบันดาลใจให้แก่ประชาชนซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องสร้างระบบการเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจวัฒนธรรมและความมั่นคงที่จะช่วยให้ประชาชนอยู่รอดได้”

อมาตยา เซน (Amartya Sen) ประธานร่วมของคณะกรรมาธิการว่าด้วยความมั่นคงของมนุษย์ (CHS) ระบุว่า “ความมั่นคงของมนุษย์ว่าต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ ต้องเน้นชีวิตของปัจเจกชน เน้นสภาพความเป็นอยู่ทางสังคมของมนุษย์ ลดความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของมนุษย์ และเน้นสิทธิมนุษยชน ดังนั้น ความมั่นคงของมนุษย์จึงเน้นศักยภาพที่จะรับมือกับภาวะถดถอยและตกต่ำ ขณะที่การพัฒนามนุษย์จะเน้นความก้าวหน้าในเงื่อนไขของชีวิตมนุษย์”

ลีนนิ่งและอารีย์ (Leaning and Arie) นิยามว่า “ความมั่นคงของมนุษย์ต้องสนใจปัจจัยทางสังคมการเมือง จิตวิทยาที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีตลอดเวลาซึ่งรวมถึง

การตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เช่น น้ำ อาหาร ที่พัก และครอบคลุมปัจจัยที่จับต้องไม่ได้ เช่น อัตลักษณ์ การยอมรับ การมีส่วนร่วมและสิทธิการปกครองตนเอง”

องค์กรด้านการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมโลกและความมั่นคงของมนุษย์ (Global Environmental Change and Human Security: GECHS) เห็นว่า ความมั่นคงของมนุษย์เป็นสภาวะที่ปัจเจกชนสามารถมีทางเลือก ศักยภาพ และเสรีภาพที่จะบรรเทาปัญหาหรือปรับตัวให้เข้ากับภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อตนเองสิ่งแวดล้อมและสิทธิทางสังคมได้

กลุ่มที่สอง บุคคลหรือองค์กรที่นิยามความหมายความมั่นคงของมนุษย์แบบแคบ

ความหมายความมั่นคงของมนุษย์แบบแคบมักหมายถึงแนวคิดที่มาจากรัฐบาลแคนาดาหรือเรียกว่า “แนวทางของแคนาดา” (Canadian Approach) ซึ่งยอมรับแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ตามกรอบโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ว่าเป็นแผนการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ แต่แคนาดาจะเน้นตัวแปรเสริมเกี่ยวกับภัยคุกคามที่เป็นความรุนแรงต่อบุคคลซึ่งรวมถึงการค้ายาเสพติด ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์รัฐล้มเหลว และการลักลอบค้าอาวุธขนาดเล็ก เนื่องจากเห็นว่าการนิยามความมั่นคงของมนุษย์แบบเฉพาะเจาะจงมากขึ้นจะช่วยการให้ความช่วยเหลือทำได้อย่างทันท่วงทีมากกว่าการใช้คำนิยามแบบกว้างที่เป็นการวางแผนระยะยาวซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่นิยามความมั่นคงของมนุษย์ในความหมายแบบแคบ เช่น แอนดี้ แมค (Andy Mack) ได้ระบุว่า ความมั่นคงของมนุษย์ คือ การป้องกันปัจเจกบุคคลและชุมชนจากความรุนแรง ขณะที่ สแวร์เรลอดโกร์ด (Sverre Lodgaard) เห็นว่า ความมั่นคงของมนุษย์คือการป้องกันบุคคลจากความรุนแรงซึ่งทำได้แนวทาง คือ การใช้กฎหมาย ระเบียบสาธารณะ และการบริหารจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

นีลล์ แมคฟาร์เลน (Neil MacFarlane) และหยวน ฟุง กง (Yuen Foong Khong) เห็นว่าคำนิยามคำว่า ความมั่นคงของมนุษย์ต้องตอบสนองต่อความท้าทายอย่างน้อยสองประการ คือ การให้ความสำคัญด้านความมั่นคงแก่ “มนุษย์” แทนที่ “รัฐ” และต้องวิเคราะห์อย่างชัดเจนว่าสิ่งใดเป็นภัยคุกคามและสิ่งใดไม่ใช่ภัยคุกคามต่อความมั่นคงของมนุษย์ในที่นี้ ทั้งสองคนเชื่อว่าภัยคุกคามความมั่นคงของมนุษย์เป็นความรุนแรงทางกายภาพที่เกิดจากความตั้งใจทำให้เกิดมากกว่า (organized violence) เช่น ภัยจากการก่อการร้าย สงครามกลางเมือง การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์การใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ขณะที่ภัยร้ายแรงจากธรรมชาติ เช่น สึนามิ ถือว่าไม่ใช่ภัยคุกคามความมันคงของมนุษย์

จากคำนิยามที่หลากหลายทั้งในมุมมองแบบกว้างและแบบแคบทำให้เกิดความแตกต่างในการกำหนดนโยบายและเครื่องมือที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหาว่าเรื่องใด คือ ประเด็นความมั่นคงของมนุษย์และเรื่องใดเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของมนุษย์อย่างไรก็ตาม แนวความคิดด้านความมั่นคงของมนุษย์สามารถนำมาจัดหมวดหมู่ได้ทั้งหมด 4 กลุ่ม เมื่อถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติ คือ

1) กลุ่มที่นำแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มาใช้เพื่อเป็นหลักการในนโยบายต่างประเทศหรือแนวทางในการปฏิบัติงานขององค์การระหว่างประเทศ เช่น แคนาดา ญี่ปุ่นและนอร์เวย์ ซึ่งเป็นรัฐที่นำเรื่องความมั่นคงของมนุษย์มาบรรจุไว้ในนโยบายต่างประเทศเพื่อดำเนินความสัมพันธ์กับรัฐอื่น รวมทั้งใช้ในการกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันองค์การระหว่างประเทศ เช่น โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติยังได้อาศัยกรอบแนวคิดในรายงานการพัฒนามนุษย์ฉบับ ค.ศ. 1994 เป็นแนวทางในการส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในประชาคมโลกซึ่งต่อมาสหประชาชาติได้นำมาบรรจุไว้ในเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนอีกด้วย

2) กลุ่มที่นำแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย เช่น นักวิชาการ องค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ ได้นำแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มาใช้ในการศึกษาวิจัยในหัวข้อที่ตนสนใจโดยแบ่งกลุ่มไว้หลากหลาย เช่น เรื่องการใช้ทุนระเบิดสังหารบุคคล การค้าอาวุธขนาดเล็ก การศึกษา การส่งเสริมสุขภาพสาธารณะ การค้ามนุษย์ ความมั่นคงทางอาหาร ความขัดแย้งและอื่น ๆ เป็นต้น

3) กลุ่มที่นำแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ในโครงการต่าง ๆ เช่น การสร้างตัวแบบทางเศรษฐกิจชี้วัดการพัฒนา การวิเคราะห์ทางสถิติของการพัฒนาในระดับท้องถิ่นระดับชาติรวมถึงระดับโลก

4) กลุ่มที่นำแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มาใช้เพื่อสร้างกรอบแนวคิดทฤษฎีทางวิชาการเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น กลุ่มทฤษฎีประกอบสร้าง (constructivism) นำแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มาวิพากษ์แนวคิดของกลุ่มสัจนิยมใหม่ที่เน้นวิเคราะห์เฉพาะรัฐ หรือโครงสร้างของรัฐจนละเลยการศึกษาวิเคราะห์ปัจเจกบุคคล กลุ่มองค์กรอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญในการศึกษาทางสังคมศาสตร์เช่นกัน

ความมั่นคงของมนุษย์เป็นแนวคิดขององค์การสหประชาชาติที่ใช้หลัก “เสรีภาพจากความต้องการพื้นฐาน” (freedom from want) และ “เสรีภาพจากความหวาดกลัว” (freedom from fear) ประเทศไทยให้ความสำคัญกับแนวคิด “ความมั่นคงของมนุษย์” โดยยึดหลักพื้นฐานศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และได้มีการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน การจัดบริการให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรมแก่ประชาชน การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความมั่นคงของมนุษย์” หมายถึง การที่ประชาชนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัยและอิสระและมั่นใจได้ว่าโอกาสที่เขาได้รับอยู่ในปัจจุบันจะไม่สูญเสียไปในวันข้างหน้า ความมั่นคงของมนุษย์เป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างขวาง ดังที่โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติได้ระบุองค์ประกอบไว้ 7 มิติ ได้แก่ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางชุมชน และความมั่นคงทางการเมือง กล่าวโดยสรุปตามแนวคิดของ UNDP ความมั่นคงของมนุษย์ มี 2 มิติ

หลัก คือ 1. ปลอดภัยจากภัยคุกคามที่เร็วรัง เช่น ความห่วงใยโรคภัยต่าง ๆ และภาวะความกดดัน 2. การคุ้มครองจากการคุกคามอันฉับพลันในการดำเนินชีวิตปกติประจำวันไม่ว่าจะเป็นการงานหรือในชุมชนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้ความหมายของ “ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)” ว่าหมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ประกอบด้วย ความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 12 มิติ ได้แก่ 1) ที่อยู่อาศัย 2) สุขภาพ 3) อาหาร 4) การศึกษา 5) การมีงานและมีรายได้ 6) ครอบครัว 7) ชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม 8) ศาสนาและวัฒนธรรม 9) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 10) สิทธิและความเป็นธรรม 11) การเมือง 12) สิ่งแวดล้อมทรัพยากร/พลังงาน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์สันติภาพและความขัดแย้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2556)

ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายความถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบ ต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวังและมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนา ศักยภาพของตนเอง

2.5 พื้นที่ในการทำวิจัย

2.5.1 พื้นที่ทำการวิจัย

เทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นคน จากข้อมูลตำบลศิลา อัพเดตข้อมูล ณ วันที่ 20 ธ.ค. 2565 รวมประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด มีจำนวน 6,378 คน ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สถิติประชากรในเขตเทศบาลเมืองศิลา ในปี 2563 มีจำนวนประชากรทั้งหมด 53,061 คน แบ่งแยกชาย/หญิง 26,346 / 26,715 คน ตำบลศิลาตั้งอยู่ ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการเมือง/การปกครอง เขตการปกครองเทศบาลเมืองศิลา แบ่งเขตการปกครองออก เป็น 28 หมู่บ้าน / ชุมชน 48 ชุมชน เขตการเลือกตั้งเทศบาลเมืองศิลา แบ่งเขตเลือกตั้งออก เป็น 3 เขต ดังนี้ เขตที่1 จำนวน 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วยบ้านโนนม่วง 3,12,19,23,27 บ้านหนองไผ่ 14,21,24 เขตที่ 2 จำนวน 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านดอนยาง 11,16 บ้านดอนหญ้านาง 13,20 บ้านโกทา 9,25 บ้านเกษร 15 บ้านหนองไผ่ 26 เขตที่ 3 จำนวน 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านศิลา 1,18,2 บ้านหนองกุง 2,17 บ้านหนองหิน 8,22 บ้านห้วยชัน 4 บ้านบึงอีเฒ่า 5 บ้านท่าแก 6 บ้านเต่านอ 7 บ้านดงพอง 10 อยู่ห่างจากอำเภอเมืองขอนแก่นประมาณ 7 กิโลเมตร มีพื้นที่ 45,312.50 ไร่ หรือ 72.5 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง รวม 8 ตำบล ดังนี้ ด้านทิศเหนือ จรดกับตำบลสำราญ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านทิศใต้ จรดกับเทศบาลนครขอนแก่นและตำบลบึงเนียม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัด

ขอนแก่น ด้านทิศตะวันออก จรดกับตำบลหนองตูม และตำบลโคกสี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านทิศตะวันตก จรดกับตำบลบ้านค้อ ตำบลบ้านเป็ด และตำบลแดงใหญ่

2.5.2 สภาพทั่วไป

ลักษณะทั่วไปของเทศบาลเมืองศิลา เป็นพื้นที่ราบและที่ราบลุ่มแม่น้ำ ด้านทิศตะวันออกของตำบลศิลา มีแม่น้ำพองและระบบชลประทานไหลผ่าน ความเหมาะในการท าเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนาและทำสวน สภาพภูมิอากาศอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ภูมิอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม ถึงตุลาคม และฤดูหนาวจะเริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม

ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดขอนแก่นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำ ฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเล และมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลาง เดือนตุลาคม ถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ จะอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย แหล่งน้ำในพื้นที่ มีดังนี้ แม่น้ำพอง, ห้วยศิลา, ห้วยปลาหลาย, ห้วยพระคือ, ห้วยกุดสามขา , หนองหิน หนองอีเลิง, หนองอีเฮี้ยน, หนองกินหมู, หนองทุ่ม, หนองซองแมว, หนองไผ่, บึงอีเฒ่า, บึงใคร่นุ่น

2.5.3 ข้อมูลประชากร

ซึ่งประชากรที่ได้ทำการศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สถิติประชากรผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (สถิติผู้สูงอายุรวบรวมจากข้อมูลรายงานข้อมูลตำบลศิลา อัพเดตข้อมูล ณ วันที่ 20 ธ.ค. 2565) มีจำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งหมด จำนวน 6,378 คน ดังตารางที่ 2.1 ข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองศิลา

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองศิลา

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	ข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุ (คน)
		รวม
ศิลา	01	203
หนองกุง	02	655
โนนม่วง	03	443

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	ข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุ (คน)
		รวม
ห้วยชัน	04	148
บึงอีเฒ่า	05	48
ท่าแก	06	46
เต่านอ	07	200
หนองหิน	08	238
โกทา	09	119
ดงพอง	10	241
ดอนยาง	11	290
โนนม่วง	12	315
ดอนหญ้านาง	13	250
หนองไผ่	14	427
เกษร	15	291
ดอนยาง	16	211
หนองกุง	17	223
ศิลา	18	166
โนนม่วง	19	193
ดอนหญ้านาง	20	292
หนองไผ่	21	152
หนองหิน	22	193
โนนม่วง	23	56
หนองไผ่	24	82
โกทา	25	206
หนองไผ่	26	360
โนนม่วง	27	205
ศิลา	28	125
รวมผู้สูงอายุทั้งหมด		**6,378**

จากตารางที่ 2.1 ข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองศิลา รายงานข้อมูลตำบลศิลา อัพเดตข้อมูล ณ วันที่ 20 ธ.ค. 2565 เวลา 16.07 น.

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าจากทางเอกสารและทางเว็ปไซต์ ได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

2.6.1 จากการศึกษารายงานการวิจัยของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย เพื่อสำรวจความต้องการการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย ผลการศึกษาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย การสำรวจความต้องการการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย ซึ่งสามารถแบ่งผลการศึกษาได้เป็น 7 ประเด็น ดังนี้

1. ความต้องการด้านบริการทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขามากที่สุด รองลงมาเป็น การให้ยืมสนับสนุนกายอุปกรณ์ และการช่วยเหลืองานบ้าน ตามลำดับ

2. ความต้องการด้านสุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการหน่วยบริการดูแลสุขภาพ เยี่ยมบ้านและให้ความรู้ผู้สูงอายุที่บ้านมากที่สุด รองลงมา คือ มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และโรงพยาบาลที่ให้บริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ตามลำดับ

3. ความต้องการด้านการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาเป็น วิทยุ และหอกระจายข่าว เสียงตามสาย ตามลำดับ

4. ความต้องการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการดูแลในเรื่องสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต เช่น สวนสาธารณะ มลภาวะ ชีวอนามัย เป็นต้นมากที่สุด รองลงมาเป็นการปรับตัวสิ่งแวดล้อมบริเวณในบ้าน รอบบ้าน เช่น ไฟฟ้าสว่าง ความสะอาดเรียบร้อย และกิจกรรมพัฒนาที่อยู่ผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตามลำดับ

5. ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการกิจกรรมตามประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาเป็น กิจกรรมทางศาสนา/เข้าวัดปฏิบัติธรรม และออกกำลังกายและกีฬา ตามลำดับ

6. ความต้องการด้านรายได้และการออม พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการการจัดตั้งกองทุนในชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาเป็น มีการแนะนำการบริหารการเงินในครอบครัว (จัดทำบัญชีรายรับ–รายจ่าย) และจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ ตามลำดับ

7. ความต้องการด้านการศึกษาและการเรียนรู้ พบว่า ความต้องการส่วนใหญ่คือการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เช่น เศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรอินทรีย์มากที่สุด รองลงมา

เป็น การจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่/ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นประจำตำบล ตามลำดับ

2.6.2 สุมาลัย วรรณกิจไพศาล, (2562) การพัฒนาการจัดรูปแบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม เทศบาลเมืองปากช่อง ผลการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก การดูแลด้านสุขภาพร่างกาย ความรักความอบอุ่นและความเป็นอยู่มั่นคงปลอดภัย ความยอมรับนับถือในตนเองและบุคคลในครอบครัว การจัดบริการสุขภาพที่เหมาะสม การจัดการบริการสุขภาพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริการสุขภาพการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

2.6.3 กิตติพร เนาว์สุวรรณ และคณะ, (2562) การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตทั้งทางกาย จิต และสังคม เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าและมีคุณประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง การวิจัยเชิงพรรณนานี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง และเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุที่มีเพศ เขตที่อยู่อาศัย การมีโรคประจำตัวและความพอเพียงของรายได้แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม จำนวน 128 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ 7 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง จำนวน 20 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ระหว่าง .67 – 1.00 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาก เท่ากับ .88 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และ สถิติ Independent-samples t – test ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 74 ปี (SD = 5.28) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.60) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 39.80) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 56.30) ภาพรวมของการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ กลุ่มติดสังคม 7 จังหวัดภาคใต้ตอนล่างอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมที่มีเพศ รายได้ เขตที่อยู่อาศัย การมีโรคประจำตัว มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรม ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้สอดรับกับความสนใจและเหมาะกับเพศ ภาวะสุขภาพ เขตที่อยู่อาศัย และช่วงเวลาที่ไม่มีผลกระทบต่อรายได้

2.6.4 ปาหนัน กนกวงศ์นุวัฒน์, (2562) การศึกษาระบบที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการดูแลผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพวัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาระบบบริการสุขภาพ ระบบการจ้างงาน และระบบสวัสดิการสังคม สำหรับผู้สูงอายุ วัสดุและวิธีการ: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2562 ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร 6 คน ผู้ให้บริการ 4 คน ผู้สูงอายุ และผู้ดูแล 10 คน รวม 20 คน รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Content analysis ผลการศึกษา ระบบบริการสุขภาพ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ

ดูแลสุขภาวะของตนเองเน้นบริการระดับปฐมภูมิ มีระบบส่งต่อ การติดตามเยี่ยมที่บ้าน (home health care) และให้บริการเชิงรุกแก่ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงองค์กรการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุในชุมชนภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐ ระบบการจ้างงาน ส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุ ทั้งแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบขยายอายุการจ้างงาน ออกแบบการทำงานให้มีลักษณะยืดหยุ่นเอื้อกับผู้สูงอายุ ปรับสภาพแวดล้อม ปรับเวลาและชั่วโมงการทำงานให้เหมาะกับผู้สูงอายุ ออกกฎหมายคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุ และส่งเสริมการออมเพื่อวัยเกษียณ ระบบสวัสดิการสังคมส่งเสริมเครือข่ายสังคมผู้สูงอายุระดับครอบครัว ชุมชนมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการงบประมาณหลักประกันสุขภาพแห่งชาติในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสได้รับเบี้ยยังชีพและสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด สรุป ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการให้บริการผู้สูงอายุที่ครอบคลุมด้านสุขภาพ เศรษฐกิจสังคม ในรูปแบบที่ต่างกันตามบริบทพื้นที่ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีงานทำ และสร้างความมีคุณค่าในตนเอง

2.6.5 ขนิษฐา กิจเจา และคณะ, (2558) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย ความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยและเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของผู้สูงอายุทั่วประเทศ โดยดำเนินการตามเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 12 การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาโดยแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ วัยต้น (อายุ60 - 69 ปี) วัยกลาง (70 - 79 ปี) และวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสานวิธี โดยมีการศึกษาเชิงปริมาณเป็นหลัก ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการจัดชั้นภูมิได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,808 คน และการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นตัวประกอบรอง มีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 785 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสนทนากลุ่ม แนวคำถามการประชุมกลุ่มย่อย และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และ Correlation และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการประชุมกลุ่มย่อยในรูปแบบของการพรรณนาความ จากการดำเนินการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับสวัสดิการที่รัฐจัดให้ซึ่งเป็นสวัสดิการตามกฎ หรือข้อบังคับตามกฎหมายและได้ใช้สวัสดิการดังกล่าว หากแต่ยังมีผู้สูงอายุบางส่วนที่ไม่ได้ใช้สวัสดิการตามกฎหมายเนื่องจากไม่ทราบว่ามีเมื่อกล่าวถึงสวัสดิการตามรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการจัดบริการสวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพตามกฎหมายมากที่สุดซึ่งส่วนใหญ่ได้รับเป็นรายบุคคล ส่วนสวัสดิการเกี่ยวกับการบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ สวัสดิการเกี่ยวกับบริการข้อมูลข่าวสารสวัสดิการเกี่ยวกับการบริการทางสังคม ได้รับการจัดบริการในภาพกว้างไม่เฉพาะเจาะจง ส่วนสวัสดิการเกี่ยวกับด้านรายได้และการออม สวัสดิการเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมทางสังคม ส่วนใหญ่ได้รับเป็นกลุ่มและขับเคลื่อนโดยองค์กรทางสังคมที่

ชุมชนร่วมกับรัฐร่วมกันจัดตั้ง ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุส่วนสวัสดิการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ยังไม่มีการกล่าวถึงการดำเนินการจัดสวัสดิการด้านนี้มากนัก พบเพียงบางพื้นที่ที่มีการดำเนินการ สำหรับปัจจัยที่ทำให้การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุประสบผลสำเร็จ ได้แก่ C4MEPP คือ การสื่อสารที่ดี การมีบุคลากร งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการที่ดีพร้อมดำเนินการหากแต่ในเรื่องของการเบิกจ่ายงบประมาณยังมีข้อจำกัดในการจัดสวัสดิการบางด้าน เช่น สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย สำหรับความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุตามช่วงวัย พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการในด้านการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม และด้านรายได้และการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 นอกจากนี้ผลการสำรวจยัง พบว่า การจัดสวัสดิการทุกด้านมีความจำเป็นต้องจัดควบคู่กัน เพราะผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสวัสดิการด้านต่าง ๆ พบว่า มีอิทธิพลต่อกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.6.6 สุกัญญา เอมอิ่มธรรม และคณะ, (2561) (ความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความมั่นคงของมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นเปรียบเทียบกับระดับประเทศ และเพื่อเสนอแนวทางสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัดขอนแก่นในส่วนศูนย์บริการผู้พิการกลุ่มการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โรงพยาบาลศรีนครินทร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผู้สูงอายุทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดขอนแก่น เชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม จำนวน 200 คน ในเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ 7 คน สถิติที่ใช้ในเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านกลับพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรมประเพณีตามลำดับ โดยมีข้อเสนอให้สนับสนุนผู้สูงอายุให้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดเบี้ยเลี้ยงสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ค่าพาหนะสำหรับการเดินทางไปเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือการจัดชมรมผู้สูงอายุอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีเพื่อให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น

2.6.7 สิทธิพร เกษจ้อย และคณะ, (2563) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุบ้านดอนยาง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) คณะผู้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สูงอายุ จำนวน 226 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย

(Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลวิจัยพบว่า ส่วนมากผู้สูงอายุเป็นผู้หญิง ร้อยละ 58 เพศชาย ร้อยละ 42 ส่วนมากผู้สูงอายุมีระหว่าง อายุ 60 - 69 ปี ร้อยละ 59.29 ผู้สูงอายุมีอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 30.97 ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ต่อเดือน และมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 46.90 การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ บ้านดอนยาง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการศึกษา, สุขภาพอนามัย, ที่อยู่อาศัย, การมีงานทำและรายได้, ความมั่นคงทางสังคม, บริการสังคม และนันทนาการ โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุมีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง และมีการบูรณาการในหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั้งนี้เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกัน ภาครัฐจะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายจากเชิงรับมาเป็นเชิงรุก เช่น การสร้างความตระหนักให้คนในชาติเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุว่าเป็นบุคคลที่ทรงคุณค่าต่อสังคม มิใช่ภาระของสังคม การถ่ายโอนงานด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ทั้งงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ เพราะท้องถิ่นจะมีความเข้าใจบริบทของผู้สูงอายุของตนเองได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจำเป็นต้องจัดให้ครอบคลุมทุกด้าน การดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะ ช่วยลดปัญหา ความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้น ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึง มาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไป ความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการสังคม เพื่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างยุติธรรมเป็นธรรมและทั่วถึง เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคมอย่างยั่งยืนและจัดให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่นั้น ๆ และความต้องการของผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงสมรรถนะทางร่างกายและความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกัน ภาครัฐจะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายจากเชิงรับมาเป็นเชิงรุก เช่น การสร้างความตระหนักให้คนในชาติเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ว่าเป็นบุคคลที่ทรงคุณค่าต่อสังคม มิใช่ภาระของสังคม การถ่ายโอนงานด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง จะทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีความสุข เป็นประโยชน์ให้กับประเทศชาติและพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสร้างตารางสังเคราะห์กรอบแนวคิด ดังนี้

ที่	การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	สุธี วรประดิษฐ์ (2553)	แคสเพอร์สันและไบรท์บาท (2539)	อิระวัชร์ จันทรประเสริฐ (2541)	ชาตชัย อุดมกิจมงคล (2561)	โรเจอร์ และซูมาเกอร์ (2534)	พีรพัฒน์ เก้ากัญญา (2558)	พรรณิลัย นิติโรจน (2557)	นีส และเวอร์บา (2518)	อันเดิงตัน และเนลสัน (2519)	รวม
1.	ด้านการวางแผนและการดำเนินการที่เหมาะสม	/			/	/	/	/			5
2.	ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ		/	/		/		/	/	/	6
3.	ด้านการติดตามผลและประเมินผลกิจกรรม	/			/	/	/				4
4.	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน						/		/	/	3
5	ด้านการมีส่วนร่วมในการปลูกจิตสำนึกในชุมชน				/		/			/	3

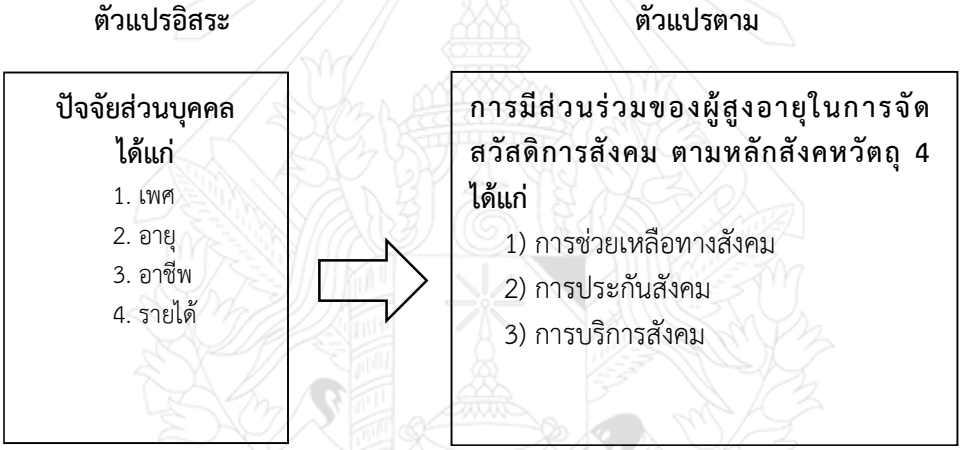
ตารางที่ 2.2 ตารางสังเคราะห์กรอบแนวคิด

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดและงานวิจัยการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วนั้น สอดคล้องกับ สิทธิพร เกษจ้อย และคณะ, (2563) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุบ้านดอนยาง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) คณะผู้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สูงอายุจำนวน 226 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ บ้านดอนยาง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการศึกษา, สุขภาพอนามัย, ที่อยู่อาศัย, การมีงานทำ

และรายได้, ความมั่นคงทางสังคม, บริการสังคม และนันทนาการ โดยภาพรวม ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะช่วยลดปัญหา ความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้น การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ การช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการสังคม ดังนั้นกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้ดังนี้



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น นำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เทศบาลเมืองศิลาจัดให้แก่ประชาชนผู้สูงอายุในเขตการปกครองท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรที่ศึกษา
3.2 เทคนิคและวิธีการเลือกตัวอย่าง
3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
3.4 เครื่องมือวิจัย
3.5 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล
3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.8 การวัดค่าตัวแปร
3.9 สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรที่ศึกษา

3.1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีสัญชาติไทย อยู่ในทะเบียนราษฎร์ อยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ข้อมูลจากกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองศิลา ณ เดือนธันวาคม 2565 รวมประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด มีจำนวน 6,378 คน ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่ รายละเอียดการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3.2 เทคนิคและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยรู้จำนวนประชากรที่แน่นอน ข้อมูลจากกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองศิลา ณ เดือน ธันวาคม 2565 รวมประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด มีจำนวน 6,378 คน ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และได้ทำการสุ่มกลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยใช้วิธีการใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967, p. 99; อ้างถึงใน สำเริง จันทรสุวรรณ, 2547 : 38)

$$n = \frac{N}{1+N(.05)^2}$$

เมื่อ N = จำนวนของประชาชนทั้งหมด (คน)

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งในงานวิจัยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ ร้อยละ 5 หรือ 0.05

โดยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 หรือ 0.05 มีค่าของผลคำนวณได้ดังนี้

แทนค่า $n = \frac{6,378}{1+6,378(.05)^2}$

$$= \frac{6,378}{16.94}$$

$$= 376.39$$

ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน = **376** คน

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มระบบบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองศิลา โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้สูงอายุตามรายชื่อที่สุ่มได้จากระบบที่พบในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จนครบจำนวน 376 คน

การหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านในเขตเทศบาลเมืองศิลา โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากขนาดของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน ดังตารางที่ 3.1

ด้วยสูตร $\frac{\text{จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในตำบล}}{\text{ประชากรทั้งหมด}}$

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามหมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	ข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุและกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ประชากร	วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional stratified random sampling)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ศิลา	01	203	(376 X 203)/6,378	11.96
หนองกุง	02	655	(376 X 655)/6,378	38.61
โนนม่วง	03	443	(376 X 443)/6,378	26.11
ห้วยชัน	04	148	(376 X 148)/6,378	8.72
บึงอีเฒ่า	05	48	(376 X 48)/6,378	2.82
ท่าแก	06	46	(376 X 46)/6,378	2.71
เต่านอ	07	200	(376 X 200)/6,378	11.79
หนองหิน	08	238	(376 X 238)/6,378	14.03
โกทา	09	119	(376 X 119)/6,378	7.01
ดงพอง	10	241	(376 X 241)/6,378	14.20
ดอนยาง	11	290	(376 X 290)/6,378	17.09
โนนม่วง	12	315	(376 X 315)/6,378	18.57
ดอนหญ้านาง	13	250	(376 X 250)/6,378	14.73
หนองไผ่	14	427	(376 X 427)/6,378	25.17
เกษร	15	291	(376 X 291)/6,378	17.15
ดอนยาง	16	211	(376 X 211)/6,378	12.43
หนองกุง	17	223	(376 X 223)/6,378	13.14
ศิลา	18	166	(376 X 166)/6,378	9.78
โนนม่วง	19	193	(376 X 193)/6,378	11.37
ดอนหญ้านาง	20	292	(376 X 292)/6,378	17.21
หนองไผ่	21	152	(376 X 152)/6,378	8.96
หนองหิน	22	193	(376 X 193)/6,378	11.37
โนนม่วง	23	56	(376 X 56)/6,378	3.30
หนองไผ่	24	82	(376 X 82)/6,378	4.83
โกทา	25	206	(376 X 206)/6,378	12.14

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	ข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุและกลุ่มตัวอย่าง (คน) ประชากร	วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional stratified random sampling)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หนองไผ่	26	360	(376 X 360)/6,378	21.22
โนนม่วง	27	205	(376 X 205)/6,378	12.08
ศิลา	28	125	(376 X 125)/6,378	7.36
รวมผู้สูงอายุทั้งหมด		**6,378**	**รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง**	**376**

จากตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำแนกตามหมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน = 376 คน

3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิดในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3.3.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวต่าง ๆ เช่น แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ความหมายของการมีส่วนร่วม ลักษณะของการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ประเภทของการมีส่วนร่วม แนวคิด ความหมาย และความสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ตลอดจนการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

3.4 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาน เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบผสมผสานระหว่างแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) กับแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะช่วยลดปัญหา ความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้น

ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึง มาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไป ความมั่นคงทางสังคม ได้แก่ การช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการสังคม โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด โดยแบ่งออกเป็นรายด้าน ของความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งการสร้างเครื่องมือได้ประยุกต์ใช้หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ท สเกล

แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าการมีส่วนร่วม

2.1 ด้านการช่วยเหลือทางสังคม 10 ข้อ

2.2 ด้านการประกันสังคม 10 ข้อ

2.3 ด้านการบริการสังคม 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3.5 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดลำดับไว้ ดังนี้

3.5.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางการสร้างเครื่องมือ โดยยึดกรอบแนวคิดหลักการปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นและดำเนินการตามนโยบายที่ทางภาครัฐได้กำหนดแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ดี แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ด้านความมั่นคงทางสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมด้านความมั่นคงทางสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือทางสังคม ด้านการประกันสังคมและด้านการบริการสังคม

3.5.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบตรวจรายการ (Checklist) วิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามลิเคิร์ท (Likert Scales)

3.5.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องด้าน เนื้อหา โครงสร้างและภาษา ให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคุลมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Face Validity)

1. ดร.อภิชิต เหมือยไธสง

การศึกษา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รปด.)
(รัฐประศาสนศาสตร์)

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2. ดร.เอนก มูลมา
การศึกษา รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏ.เพชรบูรณ์
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3. ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ
การศึกษา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ตำแหน่งปัจจุบัน ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
จังหวัดขอนแก่น

3.5.5 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและเสนอ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.5.6 นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทำการทดลอง (Try-out) ณ ตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.98

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยทางสังคมศาสตร์ ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

3.6.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในเครื่องมือที่ได้รับคืนมา

3.6.2 แจงนับแบบสอบถามตามข้อ 1 และตรวจให้คะแนนแต่ละฉบับเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.6.3 นับผลการแจ้งนับคะแนนมาหาค่าทางสถิติ ดังนี้

3.6.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage)

3.6.3.2 ระดับการมีส่วนร่วมหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.7 การรวบรวมเก็บข้อมูล

การดำเนินงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยเดินทางไปที่เทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 376 คน การดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยมีขั้นตอนดังนี้

3.7.1 ทำหนังสือขออนุมัติในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3.7.2 ทำการชักซ้อมความเข้าใจกับผู้ร่วมที่จะไปแจกแบบสอบถามทั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศิลา เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมกับอธิบายแบบสอบถามโดยละเอียดเพื่อช่วยให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกัน

3.7.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุของในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3.7.4 ในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการติดต่อกับผู้สูงอายุที่เป็นผู้นำในพื้นที่ก่อนลงพื้นที่จริงในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อที่จะได้ทราบถึงการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุของแต่ละหมู่บ้าน จะได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.7.5 ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถตอบได้เอง ผู้วิจัยและทีมงานจะใช้การอ่านแบบสอบถามให้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ

3.7.6 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบตาม จำนวน 376 ชุด ตามที่กำหนดของกลุ่มตัวอย่าง

3.7.7 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามว่ากลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 376 ชุด เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติต่อไป

3.8 การวัดค่าตัวแปร

3.8.1 การวัดค่าตัวแปรอิสระ

3.8.1.1 เพศ แบ่งกลุ่มเป็น กลุ่มเพศชาย และกลุ่มเพศหญิง รวมเป็น 2 กลุ่ม

3.8.1.2 อายุ พิจารณาจากกลุ่มอายุจริงของผู้สูงอายุที่มีพื้นที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จึงแบ่งกลุ่มอายุดังนี้ กลุ่มอายุ 60 - 69 ปี กลุ่มอายุ 70 - 79 ปี กลุ่มอายุ 80 - 89 ปี กลุ่มอายุ 90 ปีขึ้นไป รวมเป็น 4 กลุ่ม

3.8.1.3 อาชีพ พิจารณาจากการทำงานของผู้สูงอายุที่มีพื้นที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จึงแบ่งอาชีพดังนี้ เกษตรกร/ ค้าขาย/ รับจ้างทั่วไป/ ข้าราชการบำนาญ รวมเป็น 4 กลุ่ม

3.8.1.4 รายได้ พิจารณาจากการมีรายได้ของผู้สูงอายุที่มีพื้นที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จึงแบ่งรายได้ดังนี้ ต่ำกว่า 5,001 บาท/ 5,001 – 10,000 บาท/ 10,001 – 15,000 บาท / 15,001 บาท ขึ้นไป รวมเป็น 4 กลุ่ม

3.8.2 การวัดค่าตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือทางสังคม ด้านการประกันสังคม

และด้านการบริการสังคม โดยคำถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) การสร้างคำถามตามแนวของ (Likert) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และมีเกณฑ์ให้ค่า ดังนี้

การมีส่วนร่วมในระดับ	มากที่สุด	เท่ากับ 5
การมีส่วนร่วมในระดับ	มาก	เท่ากับ 4
การมีส่วนร่วมในระดับ	ปานกลาง	เท่ากับ 3
การมีส่วนร่วมในระดับ	น้อย	เท่ากับ 2
การมีส่วนร่วมในระดับ	น้อยที่สุด	เท่ากับ 1

โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการแปรผลดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 0.98$$

ขีดบนของชั้นแรก = ขีดจำกัดล่างของชั้นแรก + ขนาดชั้น – 0.01 (สำเริง จันทรสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, 2547, หน้า 245)

ค่าเฉลี่ย	**แปลผล**
4.20 – 5.00	มากที่สุด
3.40 – 4.19	มาก
2.60 – 3.39	ปานกลาง
1.80 – 2.59	น้อย
1.00 – 1.79	น้อยที่สุด

3.9 สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงสำรวจ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.9.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

3.9.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.9.3 สถิติที่ใช้ในการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้แก่ 1) การเปรียบเทียบของกลุ่มเพศชาย และกลุ่มเพศหญิง ต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ Independent Sample t - test 2) การเปรียบเทียบความแตกต่างถึง อายุ การศึกษา และอาชีพ ต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์โดยใช้ F-test

3.9.4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบใต้ตาราง

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และ การทดสอบสมมติฐานการศึกษา ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ต่าง ๆ โดยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ซึ่งมีลักษณะข้อมูลทั่วไป ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

ข้อ	เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	ชาย	111	29.52
2.	หญิง	265	70.48
	รวม	**376**	**100.00**

จากตาราง ที่ 4.1 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศเพศหญิง จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 70.48 และเพศชาย จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 29.52

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

ข้อ	ระดับอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	60 – 69 ปี	232	61.70
2.	70 – 79 ปี	112	29.79
3.	80 – 89 ปี	30	7.98
4.	90 ปีขึ้นไป	2	5.00
	รวม	**376**	**100.00**

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามอายุ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนมากอยู่ในระดับอายุ 60 – 69 ปี มี จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 61.70 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 70 – 79 ปี มีจำนวน 112 คน คิด เป็นร้อยละ 29.79 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 80 – 89 ปี มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.98 และน้อยที่สุด คือ มีอายุ 90 ปีขึ้นไป มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

ข้อ	อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	เกษตรกร	69	18.35
2.	ค้าขาย	22	5.85
3.	รับจ้างทั่วไป	7	1.86
4.	ข้าราชการบำนาญ	278	73.94
	รวม	**376**	**100.00**

จากตารางที่ 4.3 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามอาชีพ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนมากประกอบข้าราชการบำนาญ จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 73.94 รองลงมา คือ เกษตรกรรม จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.35 รองลงมา คือ ค้าขาย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.85 และน้อยที่สุด คือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.86

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

ข้อ	รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	ต่ำกว่า 5,001 บาท	37	9.84
2.	5,001–10,000 บาท	156	41.49
3.	10,001–15,000 บาท	84	22.34
4.	มากกว่า 15,001 บาท ขึ้นไป	99	26.33
	รวม	**376**	**100.00**

จากตารางที่ 4.4 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามรายได้ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนมาก 5,001–10,000 บาท จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 41.49 รองลงมา คือ มากกว่า 15,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 26.33 รองลงมา คือ 10,001–15,000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.34 และน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 5,001 บาทจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.84

4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลระดับ ซึ่งมีลักษณะข้อมูลทั่วไป ปรากฏดังตารางต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการช่วยเหลือสังคม	3.63	0.69	มาก
2.	ด้านการประกันสังคม	3.63	0.69	มาก
3	ด้านการบริการสังคม	3.96	0.55	มาก
	โดยรวม	3.74	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการช่วยเหลือสังคม รองลงมา คือ ด้านการประกันสังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ด้านการบริการสังคม

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการช่วยเหลือสังคม

ข้อ	ด้านการช่วยเหลือสังคม	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการตรวจสุขภาพ	4.18	0.72	มาก
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาสุขภาพด้วยวาจาที่สุภาพ	4.07	0.67	มาก
3.	ท่านช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยการมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือจัดหาทุนด้านสุขภาพ	4.01	0.70	มาก
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น แรง ความคิด ฝีมือ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ	4.02	0.71	มาก
5.	ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออื่น ๆ	4.18	0.77	มาก
6	การร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมด้วยวาจาที่สุภาพ	3.99	0.67	มาก
7	ท่านช่วยเหลือหน่วยงานราชการในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม	3.83	.72	มาก
8	ท่านตัดสินใจช่วยเหลือบุคคลอื่นเพื่อให้ได้รับสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง	3.99	0.67	มาก
9	ท่านเสียสละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น	3.87	0.74	มาก
10	ท่านมีส่วนร่วมในการการติดตามประเมินผลโครงการที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมอย่างสม่ำเสมอ	3.87	0.74	มาก
	โดยรวม	3.63	0.69	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออื่น ๆ รองลงมา คือ ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการตรวจสุขภาพ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาสุขภาพด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น แรง ความคิด ฝีมือ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยการมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือจัดหาทุนด้านสุขภาพ รองลงมา คือ การร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการ

สังคมด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านตัดสินใจช่วยเหลือบุคคลอื่นเพื่อให้ได้รับสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง รองลงมา คือ ท่านเสียสละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการการติดตามประเมินผลโครงการที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านช่วยเหลือหน่วยงานราชการในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการประกันสังคม

ข้อ	ด้านการประกันสังคม	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ของผู้สูงอายุ	4.04	0.75	มาก
2.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ด้วยวาจาที่สุภาพ	3.90	0.74	มาก
3.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้เสริมที่ทางรัฐจัดให้อย่างสม่ำเสมอ	3.72	0.96	มาก
4.	ท่านเสียสละเวลาเพื่อร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการประกันสังคม	3.56	0.84	มาก
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ	3.47	0.82	มาก
6	ท่านตัดสินใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประกันสังคม	3.57	0.83	มาก
7	ท่านได้สละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นเกี่ยวกับการประกันสังคม	3.51	0.80	มาก
8	ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประกันสังคมด้วยวาจาที่สุภาพ	3.52	0.83	มาก
9	ท่านช่วยในการการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ	3.48	0.83	มาก
10	ท่านติดตามการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ	3.49	0.82	มาก
	โดยรวม	3.63	0.69	**มาก**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ของผู้สูงอายุ

รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้เสริมที่ทางรัฐจัดให้อย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านตัดสินใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประกันสังคม รองลงมา คือ ท่านเสียสละเวลาเพื่อร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการประกันสังคม รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประกันสังคมด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านได้สละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นเกี่ยวกับการประกันสังคม รองลงมา คือ ท่านติดตามการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านช่วยในการการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริการสังคม

ข้อ	ด้านการบริการสังคม	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการร่วมกันค้นหาปัญหา การบริการสังคมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.70	0.92	มาก
2.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ	3.61	0.88	มาก
3.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ	3.36	1.29	มาก
4.	ท่านได้เสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3.71	1.06	มาก
5.	ท่านบริจาคทรัพย์เพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาทางสังคมร่วมกับภาครัฐ	3.34	1.35	มาก
6	ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาที่อยู่อาศัยด้วยวาจาที่สุภาพ	3.63	0.86	มาก
7	ท่านมีส่วนร่วมในการเสียสละแรงกายในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย	3.70	0.90	มาก
8	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ	3.59	0.83	มาก
9	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ	4.30	1.01	มากสุด

ข้อ	ด้านการบริการสังคม	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
10	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลในการทำกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ	4.42	0.82	มากสุด
	โดยรวม	3.96	0.55	**มาก**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลในการทำกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านได้เสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการร่วมกันค้นหาปัญหา การบริการสังคมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการเสียสละแรงกายในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาที่อยู่อาศัยด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านบริจาคทรัพย์เพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาทางสังคมร่วมกับภาครัฐ

4.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t - Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA)

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent t - test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2 - tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกเพศ

(n = 376)

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	เพศชาย		เพศหญิง		t	sig.
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1.	ด้านช่วยเหลือสังคม	111	3.61	265	3.63	-0.365	.715
2.	ด้านประกันสังคม	111	3.61	265	3.63	-0.365	.715
3.	ด้านบริการสังคม	111	3.95	265	3.96	-0.134	.893
	โดยรวม	111	3.72	265	3.74	**-0.322**	**.747**

จากตารางที่ 4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามเพศ ด้วยวิธีการ t - test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t - Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0 : ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent t - test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2 - tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกอายุ

(n = 376)

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
	ระหว่างกลุ่ม	0.683	3	0.228	0.633	0.594
	ภายในกลุ่ม	133.839	372	0.360		
	รวม	134.522	375			

จากตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ภาพรวม จำแนกตาม อายุ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยแยกเป็นรายด้าน จำแนกอายุ

(n = 376)

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1.	ด้านช่วยเหลือสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.687	3	0.229	0.477	0.698
		ภายในกลุ่ม	178.548	372	0.480		
		รวม	179.235	375			
2.	ด้านประกันสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.687	3	0.229	0.477	0.698
		ภายในกลุ่ม	178.548	372	0.480		
		รวม	179.235	375			
3.	ด้านบริการสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.693	3	0.231	0.753	0.521
		ภายในกลุ่ม	114.151	372	0.307		
		รวม	114.845	375			
	โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.683	3	0.228	0.633	0.594
		ภายในกลุ่ม	133.839	372	0.360		
		รวม	134.522	375			

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุพบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t - Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0 : ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent t - test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2 - tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกอาชีพ

(n = 376)

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	ระหว่างกลุ่ม	0.391	3	0.130	0.362	0.781
	ภายในกลุ่ม	134.131	372	0.361		
	รวม	134.522	375			

จากตารางที่ 4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมจำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รายด้าน จำแนกอาชีพ

(n = 376)

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1.	ด้านช่วยเหลือสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.375	3	0.125	0.260	0.854
		ภายในกลุ่ม	178.860	372	0.481		
		รวม	179.235	375			
2.	ด้านประกันสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.375	3	0.125	0.260	0.854
		ภายในกลุ่ม	178.860	372	0.481		
		รวม	179.235	375			
3.	ด้านบริการสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.586	3	0.195	0.636	0.592
		ภายในกลุ่ม	114.258	372	0.307		
		รวม	114.845	375			
	โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	0.391	3	0.130	0.362	0.781
		ภายในกลุ่ม	134.131	372	0.361		
		รวม	134.522	375			

จากตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอาชีพ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t - Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent t - test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2 - tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกรายได้

(n = 376)

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
	ระหว่างกลุ่ม	1.113	3	0.371	1.035	0.377
	ภายในกลุ่ม	133.409	372	0.359		
	รวม	134.522	375			

จากตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมจำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รายด้าน จำแนกรายได้

(n = 376)

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1.	ด้านช่วยเหลือสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2.473	3	0.824	1.735	0.159
		ภายในกลุ่ม	176.762	372	0.475		
		รวม	179.235	375			
2.	ด้านประกันสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2.473	3	0.824	1.735	0.159
		ภายในกลุ่ม	176.762	372	0.475		
		รวม	179.235	375			
3.	ด้านบริการสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.770	3	0.590	1.941	0.123
		ภายในกลุ่ม	113.075	372	0.304		
		รวม	114.845	375			
	โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	1.113	3	0.371	1.035	0.377
		ภายในกลุ่ม	133.409	372	0.359		
		รวม	134.522	375			

จากตารางที่ 4.15 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนในทุกระดับรายได้ มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น

สมมติฐาน	โดยรวม	ด้านการช่วยเหลือทางสังคม	ด้านการประกันสังคม	ด้านการบริการสังคม
1. เพศ (t-test)	0.747	0.365	0.365	0.134
2. อายุ (F-test)	0.633	0.477	0.477	0.753
3. อาชีพ (F-test)	0.362	0.260	0.260	0.636
4. รายได้ (F-test)	1.035	1.735	1.735	1.941

จากตารางที่ 4.16 สรุปได้ว่า เมื่อทดสอบสมมติฐานของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ข้อ	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	ความถี่
1	ด้านความช่วยเหลือทางสังคม ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน	44
2	ด้านการประกันสังคม ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน	7
3	ด้านการบริการสังคม ผู้สูงอายุต้องการมีที่ทำกิจกรรมและการดูแลสุขภาพมาก ผู้สูงอายุส่วนมากมีความต้องการเครื่องออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน	1
	รวม	52

จากตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพบว่า 1) ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นเพราะผู้สูงอายุต้องการมีที่ทำกิจกรรมและการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น หลังจากหมดฤดูกาลทำเกษตรกรรม จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนมากมีความต้องการเครื่องออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน 2) ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน เพื่อเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมการเรียนรู้ในวิชาชีพให้กับผู้สูงอายุ เป็นเพราะจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ผู้สูงอายุบางส่วนพักอาศัยอยู่ในบ้านของตนไม่ได้มีกิจกรรมอะไรทำ จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการที่ทำกิจกรรมเพื่อพบประสังสรรค์ในเวลาที่ตนว่าง และเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้สูงอายุมีแหล่งที่ศึกษาด้านวิชาการความรู้ต่าง ๆ เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ที่ผู้สูงอายุมีความสนใจ 3) ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการให้วิทยากรด้านการฝึกอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้า เพื่อนำไปจำหน่ายให้เป็นรายได้ของผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในการจัดทำผลิตภัณฑ์เป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุที่ว่างงาน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ตั้ง วัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุกับการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 3) นำข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประชากรที่ได้ทำการศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พื้นที่ที่ทำการศึกษา ได้แก่ ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รวมจำนวนทั้งสิ้น (กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 376 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อใช้วัดค่าระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบใต้ตาราง ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตอนที่ 3 ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งสามารถสรุป อภิปลายผลและเสนอแนะการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 376 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 70.48 และเพศชาย จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 29.52 ส่วนมากมีระดับอายุ 60 – 69 ปี มี จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 61.70 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 70 – 79 ปี มีจำนวน 112 คน คิด เป็นร้อยละ 29.79รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 80 – 89 ปี มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อย

ละ 7.98 และน้อยที่สุด คือ มีอายุ 90 ปีขึ้นไป มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 อาชีพ ส่วนมากประกอบอาชีพข้าราชการบำนาญ จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 73.94 รองลงมา คือ เกษตรกร จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.35 รองลงมา คือ ค้าขาย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.85 และน้อยที่สุด คือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.86 ส่วนมากมีรายได้ 5,001–10,000 บาท จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 41.49 รองลงมา คือ มากกว่า 15,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 26.33 รองลงมา คือ 10,001–15,000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.34 และน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 5,001 บาทจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.84

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วม

2.1 การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.1.1 ด้านการช่วยเหลือทางสังคม โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63

2.1.2 ด้านการประกันสังคม โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63

2.1.3 ด้านการบริการสังคม โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96

2.2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (สวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ทั้ง 3 ด้าน)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพบว่า 1) ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นเพราะผู้สูงอายุต้องการมีที่ทำกิจกรรมและการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น หลังจากหมดฤดูกาลทำเกษตรกรรม จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนมากมีความต้องการเครื่องออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน 2) ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน เพื่อเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมการเรียนรู้ในวิชาชีพให้กับผู้สูงอายุ เป็นเพราะจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ผู้สูงอายุบางส่วนพักอาศัยอยู่ในบ้านของตนไม่ได้มีกิจกรรมอะไรทำ จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการที่ทำกิจกรรมเพื่อพบประสังสรรค์ในเวลาที่ตนว่าง และเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้สูงอายุมีแหล่งที่ศึกษาด้านวิชาการความรู้ต่าง ๆ เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ที่ผู้สูงอายุมีความสนใจ 3) ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการให้วิทยากรด้านการฝึก

อาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้า เพื่อนำไปจำหน่ายให้เป็นรายได้ของผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในการจัดทำผลิตภัณฑ์เป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุที่ว่างงาน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

หลักการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ตามหลักพุทธศาสนา การปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตั้งแต่ระดับจังหวัดเป็นนโยบายที่ต้องปฏิบัติร่วมกันในเขตนั้น ๆ ได้แก่ ก. ยุทธศาสตร์จังหวัดที่ 2 การพัฒนาคนและสังคม ข. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดที่ 3 ยุทธศาสตร์การศึกษาและศักยภาพพลเมือง เทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ได้นำนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดที่ 2 นำมาจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพที่ดีอย่างยั่งยืน เป็นแผนงานสังคมสงเคราะห์ของเทศบาลเมืองศิลา โดยมีจุดมุ่งหมายให้ความสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้อยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วม และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อที่จะได้นำผลที่ได้จากการวิจัยจากการศึกษามาปรับปรุงการให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อวางแผนหาแนวทางกำหนดกลไก และมาตรการต่าง ๆ รองรับจำนวนผู้สูงอายุซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี และเพื่อปรับปรุงการจัดสวัสดิการให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและแผนงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมในระยะยาว ตลอดจนทำให้ให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นเป็นพลังสำคัญของประเทศต่อไป ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการจัดสวัสดิการสังคม ที่รัฐจัดให้กับประชาชนในประเทศ เพื่อที่จะได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุว่ามีในด้านใดบ้างที่ยังไม่เข้าถึงหรือยังไม่มีในชุมชน เพื่อที่จะกำหนดรูปแบบในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีความปกติสุขในสังคมยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่แน่นอนและได้ลงพื้นที่ภาคสนามแจกแบบสอบถามงานวิจัยด้วยตนเอง ตลอดจนการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

จากการลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม สามารถอภิปรายผลสรุปการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยมีจุดมุ่งหมายให้ความสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในแต่ละด้านของการจัดสวัสดิการสังคม ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

1) ด้านการช่วยเหลือสังคม ผลวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออื่น ๆ รองลงมา คือ ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการตรวจสุขภาพ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาสุขภาพด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น แรง ความคิด ฝีมือ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยการมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือจัดหาทุนด้านสุขภาพ รองลงมา คือ การร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านตัดสินใจช่วยเหลือบุคคลอื่นเพื่อให้ได้รับสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง รองลงมา คือ ท่านเสียสละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการการติดตามประเมินผลโครงการที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านช่วยเหลือหน่วยงานราชการในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลัย วรรณกิจไพศาล, (2562) การพัฒนาการจัดรูปแบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม เทศบาลเมืองปากช่อง ผลการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก การดูแลด้านสุขภาพร่างกาย ความรักความอบอุ่นและความเป็นอยู่มั่นคงปลอดภัย ความยอมรับนับถือในตนเองและบุคคลในครอบครัว การจัดบริการสุขภาพที่เหมาะสม การจัดการบริการสุขภาพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริการสุขภาพการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับปาหนัน กนกวงศ์นุวัฒน์, (2562) การศึกษาระบบที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการดูแลผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพวัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาระบบบริการสุขภาพ ระบบการจ้างงาน และระบบสวัสดิการสังคม สำหรับผู้สูงอายุ วัสดุและวิธีการ: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2562 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 6 คน ผู้ให้บริการ 4 คน ผู้สูงอายุ และผู้ดูแล 10 คน รวม 20 คน รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Content analysis ผลการศึกษา ระบบบริการสุขภาพ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาวะของตนเองเน้นบริการระดับปฐมภูมิ มีระบบส่งต่อ การติดตามเยี่ยมที่บ้าน (home health care) และให้บริการเชิงรุกแก่ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงองค์กรการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุในชุมชนภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐ ระบบการจ้างงาน ส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุ ทั้ง

แรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบขยายอายุการจ้างงาน ออกแบบการทำงานให้มีลักษณะยืดหยุ่นเอื้อกับผู้สูงอายุ ปรับสภาพแวดล้อม ปรับเวลาและชั่วโมงการทำงานให้เหมาะกับผู้สูงอายุ ออกกฎหมายคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุ และส่งเสริมการออมเพื่อวัยเกษียณ ระบบสวัสดิการสังคมส่งเสริมเครือข่ายสังคมผู้สูงอายุระดับครอบครัว ชุมชนมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการงบประมาณหลักประกันสุขภาพแห่งชาติในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสได้รับเบี้ยยังชีพและสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด สรุป ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการให้บริการผู้สูงอายุที่ครอบคลุมด้านสุขภาพ เศรษฐกิจสังคม ในรูปแบบที่ต่างกันตามบริบทพื้นที่ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีงานทำ และสร้างความมีคุณค่าในตนเอง

2) ด้านการประกันสังคม ผลวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ของผู้สูงอายุรองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้เสริมที่ทางรัฐจัดให้อย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านตัดสินใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประกันสังคม รองลงมา คือ ท่านเสียสละเวลาเพื่อร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการประกันสังคม รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประกันสังคมด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านได้สละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นเกี่ยวกับการประกันสังคม รองลงมา คือ ท่านติดตามการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านช่วยในการการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ สิทธิพร เกษจ้อย และคณะ, (2563) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุบ้านดอนยาง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) คณะผู้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สูงอายุจำนวน 226 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลวิจัยพบว่า ส่วนมากผู้สูงอายุเป็นผู้หญิง ร้อยละ 58 เพศชาย ร้อยละ 42 ส่วนมากผู้สูงอายุมีระหว่าง อายุ 60-69 ปี ร้อยละ 59.29 ผู้สูงอายุมีอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 30.97 ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ต่อเดือน และมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 46.90 การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ บ้านดอนยาง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 7

ด้าน คือ ด้านการศึกษา, สุขภาพอนามัย, ที่อยู่อาศัย, การมีงานทำและรายได้, ความมั่นคงทางสังคม, บริการสังคม และนันทนาการ โดยภาพรวม ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุมีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง และมีการบูรณาการในหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั้งนี้เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกัน ภาครัฐจะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายจากเชิงรับมาเป็นเชิงรุก เช่น การสร้างความตระหนักให้คนในชาติเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุว่าเป็นบุคคลที่ทรงคุณค่าต่อสังคม มิใช่ภาระของสังคม การถ่ายโอนงานด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริงทั้งงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ เพราะท้องถิ่นจะมีความเข้าใจบริบทของผู้สูงอายุของตนเองได้เป็นอย่างดี

3) ด้านการบริการสังคม ผลวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลในการทำกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอรองลงมา คือ ท่านได้เสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนรองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการร่วมกันค้นหาปัญหา การบริการสังคมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการเสียสละแรงกายในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาที่อยู่อาศัยด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ท่านบริจาคทรัพย์เพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาทางสังคมร่วมกับภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2558) พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านบริการทางสังคม มากที่สุดในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขา บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และสถานที่ออกกำลังกาย อุปกรณ์การออกกำลังกาย เช่น เครื่องออกกำลังกาย เพื่อที่จะดูแลสุขภาพและการมีกิจกรรมทำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ สิทธิพร เกษจ้อย และคณะ, (2563) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุบ้านดอนยาง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ ตำบลศิลา อำเภอ

เมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) คณะผู้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สูงอายุจำนวน 226 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผลสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)ผลวิจัยพบว่า ส่วนมากผู้สูงอายุเป็นผู้หญิง ร้อยละ 58 เพศชาย ร้อยละ 42 ส่วนมากผู้สูงอายุมีระหว่าง อายุ 60-69 ปี ร้อยละ 59.29 ผู้สูงอายุมีอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 30.97 ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ต่อเดือน และมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 46.90 การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ บ้านดอนยาง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการศึกษา, สุขภาพอนามัย, ที่อยู่อาศัย, การมีงานทำและรายได้, ความมั่นคงทางสังคม, บริการสังคม และนันทนาการ โดยภาพรวม ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยอยู่ในระดับมาก พบว่า พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการช่วยเหลือสังคม รองลงมา คือ ด้านการประกันสังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ด้านการบริการสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลัย วรรณกิจไพศาล, (2562) การพัฒนาการจัดรูปแบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม เทศบาลเมืองปากช่อง ผลการวิจัย พบว่าอยู่ในระดับมาก การดูแลด้านสุขภาพร่างกาย ความรักความอบอุ่นและความเป็นอยู่มั่นคงปลอดภัย ความยอมรับนับถือในตนเองและบุคคลในครอบครัว การจัดบริการสุขภาพที่เหมาะสม การจัดการบริการสุขภาพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริการสุขภาพการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t - Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA)

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent t - test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2 - tailed) น้อยกว่า .05

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ด้วยวิธีการ t - test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นภาพรวม จำแนกตาม อายุ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ภาพรวม จำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะ

5.3.1 ด้านการช่วยเหลือสังคม ให้เทศบาลเมืองศิลาจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุหรือศูนย์การเรียนรู้ที่หมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ให้เทศบาลเมืองศิลาจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบการส่งเสริมให้

ผู้สูงอายุพัฒนาแหล่งที่อยู่อาศัยของตนเอง เพื่อง่ายต่อการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การปลูกพืชสวนครัว โครงการรั้วกินได้ ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

5.3.2 ด้านการประกันสังคม ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการให้วิทยากรด้านการฝึกอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้า เพื่อนำไปจำหน่ายให้เป็นรายได้ของผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในการจัดทำผลิตภัณฑ์เป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุที่ว่างงาน

5.3.3 ด้านการบริการสังคม ให้เทศบาลเมืองศิลาร่วมกับสาธารณะสุขจังหวัดจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจัดในรูปแบบการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเคลื่อนที่ เทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นเพราะผู้สูงอายุต้องการมีที่ทำกิจกรรมและการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น หลังจากหมดฤดูกาลทำเกษตรกรรม จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนมากมีความต้องการเครื่องออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1. ควรทำวิจัยเรื่อง การปกครองท้องถิ่นกับการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

5.4.2. ควรทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนกับการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

5.4.3. ควรทำวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่การปฏิบัติงานระหว่างผู้ใหญ่บ้านและประธานชุมชนในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

5.4.4. ควรทำวิจัยเรื่อง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับความสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชน ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

บรรณานุกรม

หนังสือ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *รายงานการศึกษาเรื่อง ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพเพ็ญวานิสย์.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาล-ด้านการบริการจัดหางาน.* กรุงเทพฯ : กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2554). *การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม : แนวคิดและวิธีวิจัย.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คนึงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตาม-รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ปัญหาอุปสรรคและทางออก. : ธรรมดาเพลส.

เจมส์ แอล. เครย์ตัน. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้-ชุมชนมีส่วนร่วม*. แปลโดย ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์, ดร.ถวิลวดี บุรีกุล, ผศ.ดร.เมธิศา พงษ์-ศักดิ์ศรี. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภัณฑ์ ออฟเซ็ท.

นันทินี ทรัพย์ศิริ และคณะ. (2550). *ประเทศไทยกับการไปสู่ รัฐสวัสดิการ.* กรุงเทพฯ : สำนักงานประกันสังคม. กองแผนงานและสารสนเทศ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น

ประพันธ์พงศ์ ชิณพงศ์. (2551). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.* ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ปัทมา สูบกำปัง และคณะ. (2554.) *รายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน-กระบวนการนโยบายสาธารณะ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ.พี.กราฟฟิค ดีไซน์ และการพิมพ์ จำกัด.

พระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม. (2546). *พระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์.

ยศ วัชระคุปต์. (2555). *การประมาณการงบประมาณสำหรับผู้สูงอายุและแหล่งที่มาของเงิน เพื่อเตรียมรองรับการที่ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคต.* กรุงเทพฯ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ระพีพรรณ คำหอม. (2549). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย (Social welfare in Thai society).* พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ระพีพรรณ คำหอม. (2554). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย (Social welfare in Thai society).* พิมพ์ครั้งที่ 3 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : บริษัท จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2540). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.* ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก หน้าที่ 12 มาตรา 54

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2550). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.* ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก หน้าที่ 16 มาตรา 53

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2551). *การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์.* กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพาณิชย์.

สำเริง จันทรสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์.* ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อภิญญา เวชยชัย และศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2547). *สวัสดิการสังคม ฉบับชาวบ้าน*: แนวคิดนโยบายแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร. : อดิสันเพรส โปรดักส์.

วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

กมลทิพย์ จอมศรี, (2563). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจดก้ารขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครเจ้าพระยาสรุศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.* รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา

ณรงค์ วารีชล. (2551). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่. กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณฐิตากานต์ พยัคฆา, ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล, สุรพล เศรษฐบุตร, กรรณิกา แซ่ลิ่ว, อนุพงศ์ วงศ์ไชย, .(2561). *การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดทำแผนชุมชน ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*

ทุงสะกรานณ์ สุดธัญญรัตน์. (2558). *กลยุทธ์การสร้างความเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน-กรณีศึกษาบ้านดงจันทร์ หมู่ที่ 10 ตำบลวังพิกุล อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ธงชัย สิงอุดม. (2563). การศึกษากรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2020): กรกฎาคม-ธันวาคม 2563

ธนวัฒน์ คำภีลานนท์. (2550). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เขตเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

นัสมล บุตรวิเศษ อุปริฏฐา อินทรสาด. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คณะ

ไพบูลย์ ชาวกงจักร์. (2550). สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในการดำเนินโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2551). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะมุก จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

มะลิกามาศ เสงี่ยมแก้ว. (2551). การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพันธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

รุจาพร ไชยพงษ์. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในชุมชนชายฝั่งทะเล ตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วชิรวัชร งามละม่อม. (2559) ทฤษฎีการมีส่วนร่วม วันพุธที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 สืบค้นเมื่อ 13

วิจักษ์ คันธะมาลย์. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วิชาญ ฤทธิธรรม, พุฑฒจักร สิทธ, โพชฌ์จันทร์โพธ, (2564) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน ของเทศบาลนครสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีที่ 8 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม 2564

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา เงินกองทุนส่งเสริมงานวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์, ระบบความมั่นคงทางสังคม, กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535

สิงหาคม 2565 จาก http://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_79.html

สุชาติ จันทร์ทองสุข. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปละปราบปรามอาชญากรรมของ สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม กรุงเทพมหานคร. นครปฐม : สารนิพนธ์ศาสนศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง.

อิทธิพล พันธ์เพ็ง. (2555). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยา เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

Beveridge, 1942 P.120 อ้างอิงใน ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์, ระบบความมั่นคงทางสังคม, กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลยธรรมศาสตร์, 2535

Burgess and Stern, 1991, P. 40-47 อ้างถึงใน นิคม จันทรวิทุร, กฎหมายประกันสังคม แนวคิด, พัฒนาการและก้าวแรกของการดำเนินงานในประเทศไทย, กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลยธรรมศาสตร์, 2537

Barker (อ้างใน ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์, ระบบความมั่นคงทางสังคม, กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. “รายงานการศึกษาเรื่อง ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย”, พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนสิงหาคม 2548,ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพเพ็ญวานิสย์, น. 4 - 7.

กิตติพร เนาว์สุวรรณ. อุทุมพร ดุลยเกษม. ธมลวรรณ แก้วกระจก. นภชา สิงห์วีรธรรม. (2562) การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม 7จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง. วิทยาจารย์ชำนาญการพิเศษ. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา 27 พ.ย. 2562

ขนิษฐา กิจเจา. วพิริยา เลิศมงคลนาม. พนิดา แน่นอุดร. ขนิษฐา แฝกหอม. อังศุณิชฐา ศิริพูลวัฒนา กีรติกา กีรติพงษ์ไพศาล. ชวลิต ขลุ่ยเงิน. พงษภัทร แสงพิทูร. ปิยะนุช แสนนก. พิมพ์พร เหล่าไชย. พวงทิพย์ พูลสวัสดิ์. นพรัตน์ กอวัฒนากุล. การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 12 สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สงขลา : พิมพที่. ไอคิว มีเดีย. 2558

ปพน บุษยมาลย์ ศรินทร์ญา จังจริง สุวิมล แซ่ก่อง อิสยัส มะเก็ง มะพาริ กะมูนิง สุวิมล อิสระธนา ชัยกุล มุบดี อุเด็น, (2562) การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี : กรณีศึกษาตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 2562

ปาหนัน กนกวงศ์นุวัฒน์, (2562) กศ.ด.การศึกษาระบบบริการสุขภาพ ระบบการจ้างงาน และระบบสวัสดิการสังคม. เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาจังหวัดจันทบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีพฤษภาคม พ.ศ. 2562

นิรากร พันธ์หอม. (2559).การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรณีศึกษา บ้านเนินกระบก. ฉะเชิงเทรา สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี 2559

วชิรวัชร งามละม่อม. (2559) ทฤษฎีการมีส่วนร่วม วันพุธที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565 จาก http://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_79.html

สุกัญญา เอมอิ่มธรรม, อิมรอน โสะสัน และกณิกนันต์ แสงมหาชัย, (2561) ความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม –ธันวาคม2561)

สุมาลัย วรรณกิจไพศาล. (2562). การพัฒนาการจัดรูปแบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมเทศบาลเมืองปากช่อง. วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา.

สิทธิพร เกษจ้อย, วรชัด ทะสา, สัจจารักษ์ ไร่สงวน, กิตติยานนท์ วรรณวงศ์, ชัชวาล จารย์คูณ. (2563) การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.ขอนแก่น : 13 พ.ย. 2563

อัครวัฒน์ พระเกตุเมือง. ศรีปริญญา ธูปกระจ่าง. นพดล บุรณนัฏ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้สูงอายุ หลักสูตรการบริหารการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 18 เม.ย. 2562

บทความจากอินเทอร์เน็ต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2560). “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560”. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 71. สืบค้นเมื่อน 10 สิงหาคม 2565, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th

Sisavanh Vongkatanegnou. (2565). ทฤษฎีการมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565, จาก https://www.gotoknow.org/posts/482092

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ดร.อภิชิต เหมือยไธสง

การศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2. ดร.เอนก มูลมา

การศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3. ดร.อัครเดช นีละโยธิน

การศึกษา	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคาะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๐๒๘ **วันที่** ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.อภิชิต เหมือยไธสง

ด้วย พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๑๐๐๙ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๓/๒๕๖๔ กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (PARTICIPATION OF THE ELDERLY IN SOCIAL WELFARE PROVISION ACCORDING TO THE PRINCIPLE SANGKAHAWATTHU 4 OF SILA MUNICIPALITY MUENG KHON KAEN DISTRICT KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

สนทราบ

(ดร.อภิชิต เหมือยไธสง)
๑๖/๒/๒๕๖๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๐๒๘ **วันที่** ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. เอนก มูลมา

ด้วย พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๑๐๐๙ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๗/๒๕๖๔ กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (PARTICIPATION OF THE ELDERLY IN SOCIAL WELFARE PROVISION ACCORDING TO THE PRINCIPLE SANGKAHAWATTHU 4 OF SILA MUNICIPALITY MUENG KHON KAEN DISTRICT KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

ด้วยความยินดี

(พระครูสุธีจิริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

(ดร. เอนก มูลมา)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๐๒๘ **วันที่** ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. จักรี ศรีจารุเมธีญาณ

ด้วย พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๑๐๐๙ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๗/๒๕๖๔ กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (PARTICIPATION OF THE ELDERLY IN SOCIAL WELFARE PROVISION ACCORDING TO THE PRINCIPLE SANGKAHAWATTHU 4 OF SILA MUNICIPALITY MUENG KHON KAEN DISTRICT KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

(ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ)
ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
17 ม.ค. 2566

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

☐ กองบ้าน
☐ กองการศึกษา
☐ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
☐ กองสวัสดิการสังคม
☐ กองการเจ้าหน้าที่
☐ หน่วยตรวจสอบภายใน



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๔๘๘ โทรสาร. ๐-๔๓๒๔-๑๕๐๒
www.mbuisc.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/๐๘๖๔

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เจริญพร นายกเทศมนตรีตำบลบ้านเป็ด

เนื่องด้วย พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๑๐๐๙ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระครูประยุตสารธรรม, ดร. เป็นที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์และเป็นไปตามกระบวนการของการทำสารนิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำสารนิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำสารนิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
๙๗๓๙ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐ ๔๓๒๔ ๑๔๘๘ โทรสาร ๐ ๔๓๒๔ ๑๔๐๒
www.mbu-ec.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/๐๘๗๖

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

เนื่องด้วย **พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค)** เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๑๐๐๙ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี พระครูประยุตสารธรรม, ดร. เป็นที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์และเป็นไปตามกระบวนการของการทำสารนิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำสารนิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำสารนิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

อัญชี
22 พ.ค. 2566

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค) ๐๘๘-๐๖๕๗๑๕๐

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้

1.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยการตอบแบบสอบจะไม่มีผลกระทบกระเทือนหรือเกิดความเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถาม เนื่องจากแบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาเท่านั้น โดยแบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในลงช่อง ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ 60–69 ปี ☐ 70–79 ปี
☐ 80–89 ปี ☐ 90 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

☐ เกษตรกรรม ☐ ค้าขาย
☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ข้าราชการบำนาญ

4. รายได้

☐ ต่ำกว่า 5,001 บาท ☐ 5,001 - 10,000 บาท
☐ 10,001 – 15,000 บาท ☐ 15,001 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

<u>คำชี้แจง</u> ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างระดับความเห็นของท่านโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

5 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในระดับ มากที่สุด
4 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในระดับ มาก
3 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในระดับ ปานกลาง
2 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในระดับ น้อย
1 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในระดับ น้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านการช่วยเหลือทางสังคม					
1) ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการตรวจสุขภาพ					
2) ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาสุขภาพด้วยวาจาที่สุภาพ					
3) ท่านช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยการมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือจัดหาทุนด้านสุขภาพ					
4) ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น แรง ความคิด ฝีมือ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ					
5) ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออื่น ๆ					
6) การร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมด้วยวาจาที่สุภาพ					
7) ท่านช่วยเหลือหน่วยงานราชการในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม					
8) ท่านตัดสินใจช่วยเหลือบุคคลอื่นเพื่อให้ได้รับสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง					
9) ท่านเสียสละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น					
10) ท่านมีส่วนร่วมในการการติดตามประเมินผลโครงการที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมอย่างสม่ำเสมอ					
2. ด้านการประกันสังคม					
1) ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ของผู้สูงอายุ					
2) ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ด้วยวาจาที่สุภาพ					
3) ท่านได้มีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้เสริมที่ทางรัฐจัดให้อย่างสม่ำเสมอ					
4) ท่านเสียสละเวลาเพื่อร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการประกันสังคม					

5) ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ					
6) ท่านตัดสินใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประกันสังคม					
7) ท่านได้สละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นเกี่ยวกับการประกันสังคม					
8) ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประกันสังคมด้วยวาจาที่สุภาพ					
9) ท่านช่วยในการการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ					
10) ท่านติดตามการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ					
3. ด้านการบริการสังคม					
1) ท่านได้มีส่วนร่วมในการร่วมกันค้นหาปัญหา การบริการสังคมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
2) ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ					
3) ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ					
4) ท่านได้เสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน					
5) ท่านบริจาคทรัพย์เพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาทางสังคมร่วมกับภาครัฐ					
6) ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาที่อยู่อาศัยด้วยวาจาที่สุภาพ					
7) ท่านมีส่วนร่วมในการเสียสละแรงกายในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย					
8) ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ					
9) ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ					
10) ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลในการทำกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอเจริญพรขอบคุณสำหรับการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ
ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และการคำนวนหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ตารางแสดงผลรวมการประเมินแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จากเอกสารตำรารวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม แบบตรวจรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประเมินค่าตามแบบของลิเคิร์ท และนำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
4. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในข้อนั้น

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ +1 หมายถึง มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หมายเหตุ: ค่า IOC (หรือข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง) ที่สามารถนำไปใช้ได้ คือต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ 60–69 ปี ☐ 70–79 ปี

☐ 80–89 ปี ☐ 90 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

☐ เกษตรกรรม ☐ ค้าขาย

☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ข้าราชการบำนาญ

4. รายได้

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท ☐ 5,001 - 10,000 บาท
☐ 10,001 – 15,000 บาท ☐ 15,001 ขึ้นไป

การวิเคราะห์ด้วยดัชนี IOC (Index of item objective congruence)

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			คะแนนรวม	ค่า IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
1. ด้านการช่วยเหลือทางสังคม						
1) ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการรับร่วมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการตรวจสุขภาพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2) ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาสุขภาพ ด้วยวาจาที่สุภาพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3) ท่านช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยการมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือจัดหาทุนด้านสุขภาพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
4) ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น แรง ความคิด ฝีมือ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพ อย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
5) ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกัน และควบคุม โรคติดต่ออื่น ๆ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
6) การร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมด้วยวาจาที่สุภาพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
7) ท่านช่วยเหลือหน่วยงานราชการในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม	3	0	0	3	1	ใช้ได้
8) ท่านตัดสินใจช่วยเหลือบุคคลอื่นเพื่อให้ได้รับสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			คะแนนรวม	ค่า IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
9) ท่านเสียสละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น	3	0	0	3	1	ใช้ได้
10) ท่านมีส่วนร่วมในการการติดตามประเมินผลโครงการที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2. ด้านการประกันสังคม						
1) ท่านเสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนในการส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2) ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ด้วยวาจาที่สุภาพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3) ท่านได้มีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้เสริมที่ทางรัฐจัดให้อย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
4) ท่านเสียสละเวลาเพื่อร่วมกันค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการประกันสังคม	3	0	0	3	1	ใช้ได้
5) ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
6) ท่านตัดสินใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประกันสังคม	3	0	0	3	1	ใช้ได้
7) ท่านได้สละทรัพย์ในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นเกี่ยวกับการประกันสังคม	3	0	0	3	1	ใช้ได้
8) ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประกันสังคมด้วยวาจาที่สุภาพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
9) ท่านช่วยในการการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
10) ท่านติดตามการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3. ด้านการบริการสังคม						
1) ท่านได้มีส่วนร่วมในการร่วมกันค้นหาปัญหา การบริการสังคมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2) ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			คะแนนรวม	ค่า IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
3) ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
4) ท่านได้เสียสละเวลาเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
5) ท่านได้เสียสละทรัพย์เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
5) ท่านบริจาคทรัพย์เพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาทางสังคมร่วมกับภาครัฐ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
6) ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาที่อยู่อาศัยด้วยวาจาที่สุภาพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
7) ท่านมีส่วนร่วมในการเสียสละแรงกายในการทำกิจกรรม หรือ โครงการเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย	3	0	0	3	1	ใช้ได้
8) ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
9) ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
10) ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลในการทำกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.988	34

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ 1.1	376	3	5	4.18	.72
ข้อ 1.2	376	3	5	4.07	.67
ข้อ 1.3	376	3	5	4.01	.70
ข้อ 1.4	376	2	5	4.02	.71
ข้อ 1.5	376	1	5	4.18	.77
ข้อ 1.6	376	2	5	3.99	.67
ข้อ 1.7	376	3	5	3.83	.72
ข้อ 1.8	376	2	5	3.99	.67
ข้อ 1.9	376	2	5	3.87	.74
ข้อ 2.0	376	2	5	3.87	.74
ข้อ 2.1	376	2	5	4.04	.75
ข้อ 2.2	376	2	5	3.90	.74

ข้อ 2.3	376	1	5	3.72	.96
ข้อ 2.4	376	1	5	3.56	.84
ข้อ 2.5	376	1	5	3.47	.82
ข้อ 2.6	376	1	5	3.57	.83
ข้อ 2.7	376	2	5	3.51	.80
ข้อ 2.8	376	2	5	3.52	.83
ข้อ 2.9	376	2	5	3.48	.83
ข้อ 3.0	376	2	5	3.49	.82
ข้อ 3.1	376	2	5	3.70	.92
ข้อ 3.2	376	2	5	3.61	.88
ข้อ 3.3	376	2	5	3.63	.86
ข้อ 3.4	376	2	5	3.70	.90
ข้อ 3.5	376	2	5	3.59	.83
ข้อ 3.6	376	1	5	4.30	1.01
ข้อ 3.7	376	1	5	4.42	.82
ข้อ 3.8	376	1	5	4.22	.89
ข้อ 3.9	376	1	5	4.20	.89
ข้อ 4.0	376	1	5	4.19	.92
ด้านช่วยเหลือสังคม	376	2.00	5.00	3.63	.69
ด้านประกันสังคม	376	2.00	5.00	3.63	.69
ด้านบริการสังคม	376	1.50	5.00	3.96	.55
รวมทุกด้าน	376	2.10	5.00	3.74	.60
Valid N (listwise)	376				

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล : พระระพีพงษ์ นิพฺภโย (แสงโพธิ์โค)
วัน-เดือน-ปี-เกิด : 12 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520
ที่อยู่ปัจจุบัน : 209 หมู่ที่ 11 วัดสว่างดอนยาง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

การศึกษา

พ.ศ. 2537 : จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ. 2562 : ปริญญาตรี สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต (สส.บ.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

ปัจจุบัน : นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย